

Πλοήγηση

Αναζήτηση

Ευρετήρια

Βοήθεια

Σχετικά

Ελ. κείμενο ή κωδικός τεκμηρίου

Συλλογές » Λαογραφικό Αρχείο και Μουσειακή Συλλογή του Πανεπιστημίου Αθηνών » Αρχείο πρωτογενούς λαογραφικής ύλης - Συλλογή χειρογράφων

Συλλογή λαογραφικού υλικού εκ του χωρίου Καρύτσης Καρπενησίου, του νομού Ευρυτανίας.

Χειρόγραφο Λαογραφίας

uoadl:3097

2526 Αναγνώσεις

Περιγραφή

Περιεχόμενα

Μονάδα: Βιβλιοθήκη Λαογραφίας

Αύξων αριθμός
χειρογράφου:

29

Πρωτότυπος Τίτλος: Συλλογή λαογραφικού υλικού εκ του χωρίου Καρύτσης Καρπενησίου, του νομού Ευρυτανίας.

Συλλογέας: Κωνσταντίνα Δαλακώστα

Έτος κατάθεσης εργασίας: 1964

Περίοδος συλλογής
υλικού:

1964

Γεωγραφική περιοχή: Ευρυτανία

Πόλη / Χωριό: Καρύτσα Καρπενησίου Ευρυτανίας

Πηγές: επιτόπια έρευνα

Πληροφοριοδότης: Τζαφέρης Νικόλαος
Δημοπούλου Μαρία ετών 11 μαθήτρια πέμπτης δημοτικού
Αναστασοπούλου ετών 28 γραμ. γνώσεις στοιχειώδεις
Τζαβέλη Μαρία ετών 38 γραμ. γνώσεις στοιχειώδεις
Δαλακώστα Δσπυριδούλα ετών 52 αγράμματος
Τζαβέλη Βασιλική ετών 56 γραμ. γνώσεις στοιχειώδεις
Τζαβέλης Κωνσταντίνος ετών 58 απόφοιτος δημοτικού
Κατσούλη Αικατερίνη ετών 80 αγράμματος

Μόνιμη διεύθυνση: <https://pergamon.lib.uoa.gr/uoadl/object/3097>

**Έχει αναρτηθεί στις 18/10/2023
από την ομάδα Facebook**

**KARITSA KARPENHSIOY,
KARITSA KARPENISION**

2,1 χιλ. "Μου αρέσει!" • 2.1 χιλ. ακόλουθοι

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
 ΚΛΟΝΙΣΤΗΣ: Γ. Κ. ΣΥΤΡΙΛΛΗΣ
 Αριθ. Εισαγ. 29

Συνοχή Θεωρητικού είδους
 εν του κυρίου
 Καρόλου Καρκενίου
 υπό
 Κυρίως Λαοσυνεία

μ. 19. 2. 1964

ὅχι βί σμυρὰ νεκρά
 διὰ νεκρὰ νεκρά

- 1964 -

~~1965~~ ~~1966~~

Ἡ συλλογὴ τοῦ γεωγραφικοῦ ὕψους ἐγένετο
κατὰ τὴν περίοδον τῶν χριστουγέννων 1964, οἱ
δὲ πληροφοριοδότες μου εἶναι οἱ κατωδί:

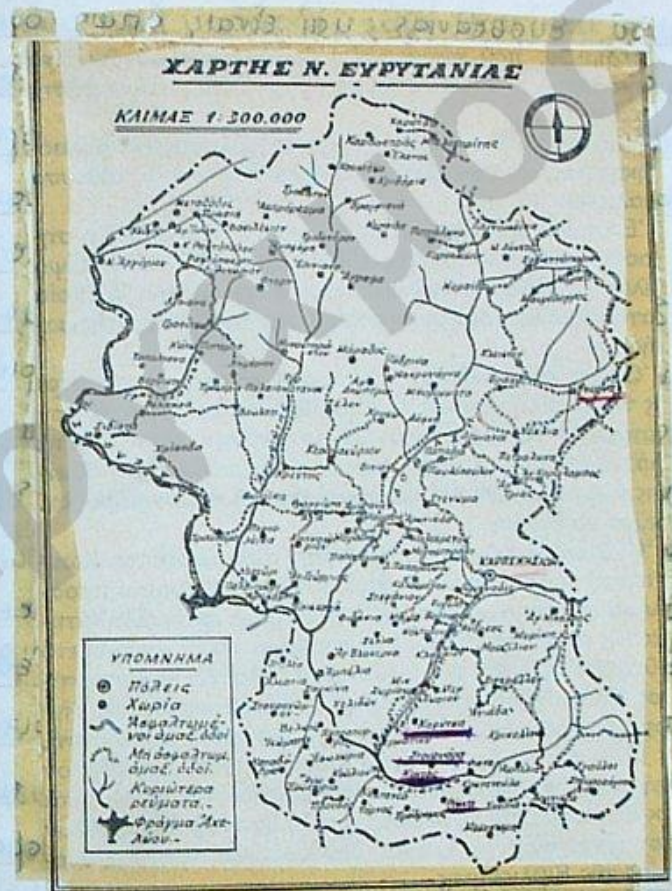
1. Αἰματερίνη Κατσούρη
ἔτων 80
ἀφράμματος. (Δυστυχῶς ἔχει ἤδη
ἀποθάνει)
2. Κων/νος Τζαβέτης
ἔτων 58.
Ἀπόφοιτος Δημοτικοῦ Σχολείου.
3. Βασιλὴν Κ. Τζαβέτη
ἔτων 56
Ἐξετείωσε τὴν Τρίτην τάξιν Δημοτικοῦ.
4. Μαρία Δ. Τζαβέτη
ἔτων 56.
Ἐξετείωσε τὴν Δευτέραν τάξιν Δημοτικοῦ.
5. Σπυριδούλα Τ. Δαζαυώσα
ἔτων 52.
ἀφράμματος.

6. Μαρία Ν. Τραβέζη
 ἔτων 38
 ἔτερεύει ἐν Α' Δημοσίῳ.

7. Μαρία Ε. Αναστασοπούλου
 ἔτων 28
 ἔτερεύει ἐν Δ' Δημοσίῳ

8. Φωτεινὴ Δημοπούλου.
 ἔτων 11
 Μαθήτρια Ε' Δημοσίου.

9. Νικολάος Τραβέρης.

Ἡ συζήσις τοῦ γεωγραφικοῦ ὅρου κα-
 τηρίσθη ἐκ τοῦ χωρίου Χαλκίδος - Καρπεντίου
Εὐρυτανίας (τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι ὑπογραμμισμένον
 εἰς τὸν ἀνωτέρω χάρτην τοῦ νομοῦ Εὐρυτανίας, ὡς
 ἐπίσης καὶ ἄλλα χωρία, περὶ τῶν ὁποίων φέρεται
 λόγος ἀνωτέρω).

Ἡ Χαλκίδα εὐρίσκεται εἰς τὸ νότιον μέρος

τοῦ νομοῦ εὐρυεανίας καὶ εἶναι, ὅπως ὅτι ἡ
εὐρυεανία, μέρος ποτὺ θρεῖνόν καὶ ἄφρονον. ἔχει
ποτὺ ὀρίστους αὐτοίους, περὶ τοῦ 27 οἰκογενείας,
δεδομένου ὅτι ποτὺοὶ αὐτοίμοι ἔχουν μετανάστευσει
εἰς τὴν Ἀμερικανὴν γῶγαν ἀκριβῶς τοῦ ἁφόνου τῆς περιο-
χῆς. Σήμερον οἱ αὐτοίμοι ἀσχοιοῦνται μὲ τὴν
φωρρίαν καὶ τὴν νεητοροσίαν, ἀλλὰ εἰς περιωρισμέ-
νην κλίμαα. οὕτω δὲν διατίθενται προϊόντα πρὸς
πώλησιν, ἀλλὰ μόνον τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὰς ἀνάγκας
τῶν παρῶντων.

Πόλλοι αὐτοίμοι καὶ αὐρίως οἱ περισσότερον
ἡλιωμένοι τηροῦν τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἔθιμα,
ἀλλὰ ἡδὴ ἤρχισαν νὰ εἰσέρχωνται καὶ ἐδῶ στοιχεῖα
τοῦ ευφρόνους ἀγρίου ποταμοῦ, τὰ ὅποια καταστρέ-
φουν τὸν ὑπάρχοντα παραδοσιακὸν ποταμισμόν.
Ἐν τούτοις ἡ χαρὰ καὶ ἡ ευφροσύνη τῶν ὑπῆρξεν
ἐντενος καὶ φωτρά, ὅταν τοὺς ἠρώτησα σχετιῶς
μὲ τὰς παραδόσεις τῶν, δίδει εἶδον ὅτι ἡ ἀγνηθὴς ἐ-
πιστήμη δὲν τοὺς ἀφνοεῖ ἀλλὰ τοὺς προσέχει.

Προσπαθῶν νὰ εἶναι ἡ ἐρφασία μου κατὰ
τὸ δυνατόν κατὰ, ἀλλὰ δὲν γνωρίζω εἰ ἐπέτυχα, δεδο-
μένου ὅτι διὰ πρῶτην φοράν ἡσχοτήθην μὲ τοιοῦτον
εἶδους ἐρφασίαν. Αἱ φωτογραφίαι τῶν ἀνελκειμένων,
τὰς ὁποίας παραδέρω κατωτέρω δὲν εἶναι τόσον

ἐνδεικτικαὶ καὶ αὐθαρεαί, γῶγαν θίλας καὶ ἐρηλγῶς
τῶν ἀπαραίτητων μέσων.

Εὐχαριστῶ ποτὺ, διότι μοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία
νὰ πησιόσω τοὺς ἀηχοίους χωρίους καὶ νὰ μάθω
ποτὰ χρήσιμα καὶ εὐχαρίστη γῶγαν ἀπὸ τῶν ποτι-
τισμῶν μας.

Α' κατοικία.

Ἡ κ. Μαρία Τζαφέρη διηγεῖται περὶ τῆς αὐ-
τοικίας ὅπως ἀκριβῶς τὰ διέσωσε εἰς τὴν μνήμην
τῆς, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἦτο μιανή.

«Θυμῶμι (θυμάμαι) ἰσῶ ἓνα σπῖτ'
μουτὰ ἐτ' ἀγῶνια (τὸ μέρος ὅπου σήμερον εὐρίσκε-
ται τὸ νευροκαγεῖο τοῦ χωριοῦ), θάτανι καμμία
διαμουςαρία χροινῶν, μπουρεῖ νάτανι καὶ παρὰν,
ἰσῶ τοῦ θυμῶμι, τώρα δὲν ὑπάρχ' οὔτε
ἰχνους τ'. Ἡμῶνα τότε καὶ ἓξ - οὐκὲν χροινῶν
καὶ θυμῶμι καὶ ἄμα δύο. Εἶχανι δύο πατώματα,
κατουμένα μὲ κοῦμα. Ἀπόξου εἶχανι πέτρινης σα-
λυνάτης καὶ δύο πόρτες, ἡ μία τοῦ κατωῦ
καὶ ἡ ἑτέρα τοῦ ἀνωτέρου ἐτ' ἀνωτέρου τοῦ πατωμα.
Εἶχανι ἀπ' ὅξου κριβὰτ' (κρηματοῖν) καὶ νουβουρό
(αὐτή, γῶμα ἰσασμένο καὶ κτισμένο γῶμα-γῶμα μὲ
πέτρες). Εἶχι ἓνα δουμάτιον καὶ μέσα, κατωτέρου
ἡ φουνιά (τὸ εἶδος), ἀλλὰ εἶχανι δύο δουμάτια,

τοῦ μαῖρφιό (μαφειρεῖον) υἱ οὗ ρουνεᾶς [(τὸ μαζὸ
 δωμάριον, ἡ μαζὴ υἱάμαρα). ὑπάρχει σήμερα ἀδόμη-
 μία τοποθεσία πού τήν γέσουν ἔχουν παζιουνουνεᾶ
 τούν Παναγῆεῖον »]. Τὰ παραθύρια ἦταν μὴ υα-
ράκια (ἀπὸ ξύλο ευαγιστό), μέχρι τ' ἔμεσ' ἔτα σιμιρνά
 (σημερινά) παραθύρια υἱ ἀνοῦ ἡγεῖ υἱ ἀπάν' ἦταν
 ἀνάγκη. Ἀνοῦ μέσα εἰσέρχονται μὴ ξύλα παρα-
 θρόφια. Τὰ σπῆτα τότε δὲν ἦταν νεαθνιασμένα
 υἱ εἶχαν ματέρφια υἱ υρέμιταν (ἐυρεμάτω) ἕνας
 ἄλλους χουνερός. Σ' ἡ ἀνοῦ ἀπ' τούν ἄλλου
 εἶχαν τεινέφια, αἰδέρες σιδιρένις υἱ υρέμασαν
 ἀπ' αὐτὰ τὰ υαμάβια μὴ τ' ἀρβάγια. Εἶχαν δύν
 τεινέφια, μὴ τοῦ ἕνα υανόνησαν νότε νὰ πᾶν
υαμά υἱ νότε χαμηλά (χαμητά) τοῦ υαμάβ' υἱ
 μὴ τ' ἄλλου βασίεταν τοῦ υαμάβ'. Σ' ἔπερσους
 υαμαρόνις ἔβαναν ἀπ' αὐτ' τ' σιδιρουνεῖα.
 Δὲν εἶχαν πιᾶτα φυάγια ἀλλὰ σιδιρία χαρυσμα-
 τένια υἱ ταζιούρις χουμάτινις [(πιᾶτα ἀπὸ τῶν).
 οἱ ταζιούρις δὲν χρησιμοποιοῦνται σήμερα, ἀλλὰ
 τὰ σιδιρία εἶναι ἀδόμη ἐν χρήσει]. Γιὰ νιρό
 εἶχαν τὸ βαρένις ἢ βρεσένις υἱ τὸ ἔβαναν
 τοῦ βαριζουτόφου ἢ βρεσζουτόφου υἱ εἶχαν
 υἱ τὰ νιρουμουτόφου (νερομουτόφου ὑπάρχουν
 καὶ σήμερα. παραδέτω μίαν φωτογραφίαν, ἀλλὰ

ὅπως ὅσαι, δὲν εἶναι εὐδιδάριτος. Τὰ ἀντιυεῖμενον
 εἶναι ἀριθμῶς ἑπάνω ἀπὸ τὴν ὀριζοντίαν γραμμὴν).

1.

Νερομουτόφου

(ὑπάρχουν καὶ σήμερα). Δὲν εἶχαν υριθῶνις ἀλλὰ
 υοιμόντανι υαταί, σερουμετάδα. ἔπερσαν τοῦ
 σουρῶ υἱ ἔτ' νεάβια (τραπέζια χαμηλά). Ἀπόφου
 ἔτ' μ' πόρτα εἶχαν γιὰ παρτό γατσούδισ (εἰσόδους
 ἑξῆς). Τοῦ βράδ' ἔβησαν μὴ γυχνάρια πῶνιζαν
 (νοῦ ἔβαιναν) μὴ ^(τὸ γίγνος τοῦ χόρτου) γυχνάρ' υἱ γίγνους. Τότε π' νόησα
 ἴσῳ εἶχαμ χειρόταμνις μὴ πιτρέζαιου υἱ φυατένις,
 ἀλλὰ ἅμα εἶχαμ ἔρηγ' γιὰ τὰ νύχτερια μας
 (νυκτερία) ἀναβαμ αὐτὰ. Κάδι μία ἴφιρνι
 γίφου γίγνους υἱ τὸ βαναμ τοῦ γυχνάρ' ».

Προειμένου δὲ δια τὸ πείσιμον τῆς

2.

Τὸ θυχνάρι πού φασίλει

μέ τὸ γίγος

οἰκίας ἡ υ.
Τῆς ἀφ' ἧς συνεξίει.
« Τὰ νὰ χρεῖται
τοῦ σπῆ' παέναν
οἱ χουριανοί, οὐδ'
μαζί σὶά μιτσί
(ἀγνητοβοήθειαν)
οἱ ~~σο~~ φέρνι τὰ
ξύλα, τὰ ματέρια
οἱ τὰ σανίδια.
Στὰ δέμιζα σφάνι
ψίδια, πρόβατα, υἱοὺς
οἱ οὐ παῖδες διαβά' τοὺν ἀφιασμό. Ὅταν φεάσθῃ
στ' ν' τσιατῆ (σπῆ σέφῃ) βάναν δῶρα οἱ φειτόν(θι)
οἱ φῆ(θι), τὰ υἱοῦν(θι) οἱ σὶ μασσόρ' γένι πούχες.
« Κατῶς ὥρ(θι) τοῦ δῶρου οἱ τὸν πύχαριστοῦμι ».
Πρῶτα παίρν(θι) τοῦ δῶρου τ' ~~σο~~ ν(θι) μουσὺρ' οἱ
μιτὰ τοὺν ἀγῆν(θι). Οὐ ν(θι) μουσὺρ' σ' ἀμα
τσιγιώσ' τοῦ σπῆ' υἱὸν σφιαξέ(θι) Στραπέφι,
διασκέδασιν).

44 υ. Αἰυατερίνη κατσούνη ἀναφέρει:

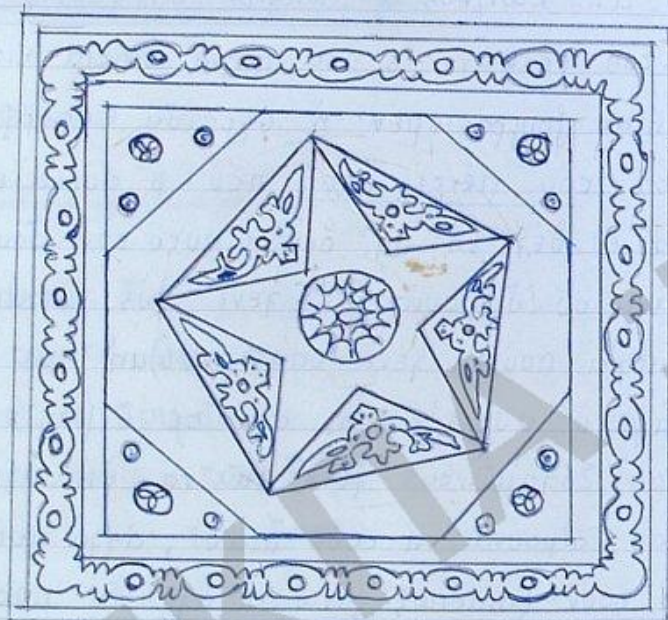
« Μὲς' τοῦ σπῆ' οὐ παπούτ'ς οἱ
ἡ μαριά (φιαφιά) ἦσαν πούτ' σιθασοί. Μιὰ φουρά
ἄ μους μὸτ(θι) (μούτρε) ἡ μαριά μ', ἡ νύ(θι) τοὺν

πιδιρό τοὺν ἔγ(θι) ἀφινε(θι) (ἀφενε(θι)), τοὺν
μουσιάδου ἀφενε(θι) οἱ υἱοῦ τὸν μουσιάδα.
Ὅταν ἔσαναμι συμπόσιου οὐ παπούτ'ς ἔγ(θι):
« φειά μας πιδάμια μ', νὰ φῆ(θι), νὰ χρεῖται τὴν
εὐνή μ', χούμα νὰ πιδάνει πιδάμια μ' οἱ μῆ(θι)-
μα νὰ σῶς φένι(θι) (φίρεται) ».

Ο υ. Κων/νος Τῆς ἀφ' ἧς ἀναφέρει:

« Στὸν νταβάνι σ' ὅσα παρὰ σπῆ(θι) εἶχαν
νταβάνι, ἦσαν σφραγισμέν' ἡ σφραῖδα (σφραγίς) τοῦ
Σοφομῶντα, τοῦ πένει ἀγ(θι) πού μ' αὐτὴν υαθή(θι)
τὰ δῆμον(θι) οἱ δέ(θι) νὰ πῆ(θι) ὅτι σ' αὐτὸ τοῦ δούμα(θι)
δὲ χουράει οὐ δαίμονας. Κι γένι πῶς ὑπάρ(θι)νι
μεριά βιβλία πού τὰ γένι σφραγισμέν' (θι) οἱ ὅταν
τὰ διαβά(θι)νι υἱοῦν(θι) ἀν' τὸ δῆμόν'ς φια(θι)
σ' αὐτὰ οὐ Σοφομῶντας γέ(θι) πῶς νὰ ἐπισταγ(θι)
υανέν(θι) τοῦ δαίμονα νὰ τοὺν πιά(θι), ἀλλὰ αὐτὸς
ἡ(θι) νὰ τοὺν φαναδιώ(θι), ἵνῃ οἱ ἀγ(θι) δὲ μπουροῦνε.
Ἐ(θι) ἀν' τ' κουτί(θι) (φειτονιὸ χωριό), τοὺν ἔγ(θι)ν
Σουτήρ Μανδόνου(θι) (Σωτήριος Μανδόνου(θι)) ἦσαν
πᾶρα πούτ' ἔξ(θι)ν(θι), οὐ(θι) διηφόρους δὲν τοὺν ἔ(θι)ν(θι)
σημιρὸς (σημερινός) οἱ γένι ὅτι υἱοῦν(θι) διαβά(θι)
σοφομῶν(θι) οἱ ἔ(θι)ν(θι) οἱ χᾶ(θι)ν(θι) οἱ ἔ(θι)ν(θι) πῶς τοῦ
εἴ(θι)ν(θι) ἦσαν, μέχρι πού τοὺν σφραγίσαν οἱ ἀνέ(θι)ν(θι).

Οἱ μαῖσσις (μάστιγες) δ' ἄχωνι τέτοια βιβλία»
 [ὑπάρχει σήμερα βία σῖνια παλαιά ἀλλὰ α-
 τοιμίσμος, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχει ἡ γενομένη
 γραφὴ τοῦ Σοφοκλῆτος (5A). Παραδέρω ἓνα
 σχέδιο, κατὰ τὸ δυνατόν ὅπως τὸ εἶδα, χωρὶς
 βεβαίως νὰ τὸ μεταφέρω τελείως.]

Τὸ 5A.

Β' Ἐρδύμα. (ἀνδρῶν)

Ὁ υ. Κωνσταντῆς διαφέρει:

« Θ' μάμι ἡ φόρμα γουστανέττις, ἦτα-
 νι ἀπὸ τοῦ πανὶ υἱ ἡδίζι μία πέτρα (60 πηλὸς περὶ τοῦ
 πανὶ γιὰ νὰ γινῇ. Εἶτι γούρες πουττῆς, γούρα σε' μέσ'.
 Ἡ μαγιή ἦτανι ἀπὸ τοῦ κασέ, ἡ δευτέρ' ἦτανι μουνου-
 νόματ' ὅτ' μὴ πουττὴ πηλὸς, νερίττιν' εὐούρα.
 Ἀπ' ε' μέσ' υἱ ἀπὸν' ἦτανι οὗ νεουζαμᾶ ἀπὸ μητῆ
 τῶτα υἱ εἶτι πανίλια ριγμένα νῆου υἱ γερούφτα
 μουμηδία γιὰ γούρα/εἶμα.

-661

3.

Ἐμπροσθία ὅγισ
 τοῦ νεουζαμᾶ.

4.

Ὀπισθία ὅγισ
 τοῦ νεουζαμᾶ.

Ἀπὸ μέσα ἀπ' τοῦ ντουζαμᾶ εἶχανι (ὁ) πλῆμα (ἵ)σου
ἀπὸ χάσε μὴ φαρδύ μανία, τὸ ζιζαν μουντο.
Εἶχι σιγὰ χ' πέτσιουσι εἶχανι τὰ μαχαίρια, τ' νεαμπα-
υέρα, τὰ πριουβουζ(ῶ)υά σι τ' ν' ἴσους (διὰ τὰ ἀν-
θουν τὸ εὐμνοῦσι), τὰ τσαρ(ῶ)χουβέζουνα, τοῦ
τριπτιρ' (εἶναι μαχαίρι μὲ τὸ ὁποῖον κατασκευάζουν
διὰ φορα σκεῦη π.χ. ρόυες κ.τ.τ.). Τοῦ σιγὰ χ' τοῦ
θζιουσιν μὴ θζιὰ σκου πζαί. Εἶχανι ἀσπρὶς αἰχμαί,
φιασμένις σκου ἀσφαρξιδ, πουζὺ γ(ῶ)ζὸ ὕφασμα,
ἀπ' ε' μέσ' μέχρι σκου ἀσφαρξιδ. Σκου γὼνα εἶχανι
βουδέα μὴ γουῖτα, μαῦρσι χρωῖμα. Ἰμεῖ π' εἰζι σκιν
ἡ αἰχμα σκου μπάτου σκου πουζαδ' σκηρξιδαν
σκη σάφα (ζουριδα). Ἀπὸ Ἰμεῖ σι αἰε' γόρφα
τὰ μουντουτσούρα. Φόρασαν τσαρούχια, μὴ γουῖτις
μαῦρις, ἀπὸ εἰζατίν' (σὺμμινον δέγμα). Εἶχανι
ζουρνουτσάρφα σι ζιζαδουτσάρφα σι τάρταν
μὴ ζουριὰ δερμάτινα. Φόρασαν σι μαῦρ' σκουγία
ἀπὸ ἀτζαζι σι ἦσαν τσιζιπίζ(ῶ)υ(η) (τσιζιγιν)
ἀπὸν' σὰ ματτιὰ πιάσαν μὴ παραμάνα σι τὰ
ματτιὰ ἦσαν χουρισμένα, γουῖτα σι ἀφ(ῶ)νανι
τσιαρπιδ. Οὐ σκουφους ἔμπινι ζῖσου σερβά.
Όταν ἔσανι ἀπὸν γόρασαν αἰχμα, ἀπὸν γιδό-
ματτου, σκου ἀσφαρξιδ φιασμέν' πρῶτα σι μετὰ
σκου μαντάν' σι μετὰ σκου ράγε' σι ἀπὸν ἴσους

εἶχι αἰχμα.

(Εἶχα τὴν εἰχμὰ νὰ ἴδῶ ἕνα ἡγλιωμένον
νὰ φορῇ τὴν αἰχμὰ σι εἶναι γέγονος ὅτι τὰ
χριστούγεννα ὅποτε τὴν ἔφορεσε εἰς τὴν εὐμνοῖαν
ἀπετέρεσε ἕν ἑν τῶν κυρίων θεμάτων σκηρξιδαν.
Παραδέτω γωσφαξιδ σκου πανπου, ὁ ὁποῖος μὲ
ζωηράν σκηρξιδαν ἔδεχθη νὰ σερὰ πρὸ σκου γαυῦ).

5.

Ὁ πανπους μὲ τὴν αἰχμὰ
ἀπὸ τὸ ἐμπρόσθιον μέρος.

6.

Ὁ πανπους μὲ τὴν
αἰχμὰ ἀπὸ τὸ
ὀπίσθιον μέρος.

7.

Η υάνα.

Ἔνδυμα (φυραιῶν).

Η υ. Βασιλιανή τραβέστη διηφείται:

«οἱ γ' αὖτις ἀμὰρι φόρασαν ἀπὸ μέσα τοῦ (π)υάμ(ι)σου, ἀπὸ πανὶ υάμπου, ἀσπρου. Ἦταν μαυρὸ, μουνουόμματος καὶ σὰ πτάια εἶχε γαφφίδια (γουρίδες σκερὲς ἐπὶ πᾶσι καὶ πταεῖες κατὰ). Στὸ ~~π~~ γαῖμό ἦταν δριμυτέ μὲ τραχνητιά (εἶδος γλαυᾶ). Τὰ φυανὰν μαναχές. Ἀπόξου φόρασαν ματτίνα, γατόγια, στὸν ἀρφατεῖο φυλασμέν'. Ἀπόξου ἀν' ε' ματτίνα φόρασαν τοῦ πανουφόρ', μαύρου, ἴδιου ὄφασμα μὲ ε' ματτίνα, σὲ μέσ' εἶχε σούρις καὶ γαφφίδια, δριμυτέ μὲ υουμπιά καὶ μὲ μανίδια.

Η τραχνητιά φαίνεταν στυ γαῖμό, ἀσπρουβόζαϊ. Εἶχαν καὶ εἰσφόνι, τοῦ σιφί (ὄφασμα) ἦταν δὲ μῦθου, μαύρο, μαυρὸ μέχρι τοῦ γουσεῖν, δὲν υάμπου καὶ μπουσκα καὶ εἶχε γαῖτάνια καὶ χάρεια (στολίδια ἀπὸ μεταξωτὴ υἰωση), οὐζουερόϊρα ὀδοσερόϊρα, γύρω-γύρω) ἦταν στουγιμένου καὶ τοῦ χραιομίθαν μαφίμένου καὶ μὴ τὸ πτηγῶν' ἢ βαρέτα. Τότταν γαῖτανουσέγγου. Στὰ πουδάρια φόρασαν σόϊα-σόϊα τσουράνια, μὲ γόμνητα (σειρήτια υάμυια, υἰερίνα καὶ γ.η.). Τὰ παπούτσια τῶτταν μουτεῦρες, ἦταν δὲ σὰ σαρκίγια σὲς ρέϊς, ἰνῶ οἱ φοῖες φόρασαν σιμινιά (παρόμοια ὡς πρὸς τὸ σχῆμα μὲ εἰς παντόφτες). Αὐτὰ γιὰ κατὰ, καὶ μερὰ φόρασαν τσαρούγια. Στὸ κατὰ φόρασαν μανήγια, σιέτα καὶ μερὰ, τὰ κατὰ εἶχαν σιεφάγια (στολίδια, υενετὰ γουζουδία). Εἶχαν καὶ σιεφάγια υἰεσὺ μῦθου ἀν' ε' καὶ σιεφάγια ἐπὶ τῶν κατὰ υουρδέττα μᾶλλον ἀφουρασέη, πουρὺχρουμῶ. Τὰ ματτίνα τὰ σιεφάγια μὲ καρφουβέζουνα (καὶ ὡς ὡς ἐν βελόνῃ, εἰς τὴν υορυγὴν τῆς ὁποίας ὑπῆρχε μία στρογγυλὴ, χρωματιστὴ υεφαγῇ). Στ' αὐτὰ φόρασαν σόϊα-σόϊα σινθαρίγια καὶ στυ γαῖμό ἔβαναν μεταγιόνια ἀσπρμένα, ἦταν σερουφῶτα μὲ υιεῖδια, τὰ γιγαν οἱ ἄνθρωποι ἀν' τὴν πόλιν καὶ ἡμα ἔρχεταν κανένας ἀν' τὴν πόλιν ἔτταν: καὶ ἡγδι

οὐ πουρίεις υἱ ἰγίρι μιταγγίδια » κρέμουνται
 στοῦ γαιμῶ μὴ ἀσπρίσιν καὶ ἐνὶ αἰς υἱερίνις ».

Ποιμενικός βίος

Διηγέσθαι ἡ υ. Βασίλειη Τζαβέτη:

« Τὰ πρόβατα τοῦ γ' μῶνα τὰ φθῆμι (φυλά-
 σσει) ματαῖοι μας. Τοῦ μαρουμαῖορ' τὰ δίνουμι στοῦ
 θλάτου υἱ τὰ φθῆμι στοῦ θλάτο. Οὐ θλάτους
 φουράει μπουράν (μάστιγο παντατόνι) στοῦν ἀρφα-
 γειὸ φιασμένον υἱ φουράει υἱ πατατοῦ (μάστιγο
 σαμαῖοι), σιούγια υἱ αἰά.

Τοὶ πρατίνις τοῦ οὐρουματίζουμι μόλις
 γινωῶντι. Λέμι μαραμόνα ἅμα ἔχ' μαύρα μάστιγα
 υἱ ἀσπρ' μὲν. Βάρα ἅμα ἔχ' μαύρου πρόσκουπ,
υἱαῖς ἅμα ἔχ' μαύρα σπιδούρια στοῦ πρόσκουπ
 υἱ γάλλου εἶναι ἀσπρῶν, μπεττα ἅμα ἔχ' ἀσπρῶν
 πέρα βιά πέρα τοῦ πρόσκουπ, μουμῖνα μὴ πρόσκου-
 που μουμινουπό, παρδάτω, παρδατή στοῦ μουρμί,
υρούτα, μὴ 2-3 πόντους αἱράτου, τρακήτου, ἅμα
 ἔχ' μηδούμα μαύρου στοῦ σθέριον, γάττα, ἰντιγῶς
 μαύρ, τσούτα εἶν' αὐτὴ οὐνόχ' (στοῦ ἔχει) μτρεῖ
 αὐτάμια, μαζουμέν ἅμα ἔχ' ἓνα μηδούμα στοῦ
 πῖσου μέρους.

Οἱ γίδις ἔχου ἀττα οὐνόματα: Μπατρία (ἔχει ἓνα
 ἀσπρὸ σπιδῶν στοῦν υἱαῖς), μουσούρα (ἔχει γατῶν στοῦ
 σπιδῶν), γυιδά (ἔχει ἀσπρὰ σπιδῶν στοῦ πρόσκουπ),
μαυρίτω (εἶναι ὅτι μαύρη), μαραμῖνα (ἔχει
 ἀσπρὸς υἱ μαύρῶν υἱαῖς), γατῶν (ἔχει αἰ-
 αῖνα σπιδῶν), τσουράτω (εἶναι μαύρη υἱ ἔχει
 στοῦ πόδια ἀσπρὸς υἱαῖς καὶ δαυτούς), γιούτα
 (χωρὶς υἱαῖς), η(ι)γουμῖνα (ἔχει τὰ υἱαῖς
 ἐστραμμένα πρὸς τὰ σπιδῶν), οὐρουμῖνα (ἔχει τὰ
 υἱαῖς ὁρῶν), γατῶν, ἀσπρουνόρτω (ἔχει ἀσπρὸν
 οὐρῶν), μαγῶν (ἔχει μουμινουπό κρῶν), λαφούγια
 (ἔχει ἀσπρὸν υἱαῖς), φιφῶν (ἔχει ἓνα ἀσπρὸν
 σπιδῶν στοῦ μέτωπο).

Γιὰ τὰ γινωῖς στοῦ μουμῶν' αὐτοῦ
 τ' αὐτὰ στοῦν υἱαῖς υἱ τοῦ γέμι «υἱαῖς»
 ἢ γινωῖς πρῶτος μῖνα σπιδῶν (V)
 υἱ τοῦ εἶναι «γινωῖς» ἢ γινωῖς μῖνα
 σπιδῶν τρῶν υἱ τοῦ γέμι «τρῶν»

Στὰ πρόβατα ἔχου υἱαῖς, στοῦ
 γίδις τσουμῖνα υἱ υἱαῖς.

Γινῶνι τοῦ γινῶν', φθῆμι υἱ τοῦ Μάρτ'
 υἱ μτρεῖ ἀπὸ τρεῖς μῖν' τ' ἀπὸ μουμῶνι.
 [Διὰ τὰς αἱφας ἔχομεν τὰς ἑξῆς ἀπομαρτίας
 κατὰ τὰ διαδοχικά σταδία μετὰ τὴν γέννησιν:]

“υατσίμ”, θιτούζ (χρονιάριος), μητιόρα (ένος ή δύο έτων), ζίδα. „Διά τὰ πρόβατα: “ἀρνί, αἰφούρ, μητιόρα, πρατίνα „.]

Όταν ε' άπουυόγουμε ε' άρμούμι (άρμεφο-
μεν-άρεζφομεν). Μιτά φισαίνουμε γίφου του γάγα,
νάμι χλιαρό, θάνουμε μέσ' σού υαφάν' ένα κουμμάτ'
ηῖλια, ε' άρίνουμε μῖσῃ ὥρα, του σκαυρώνουμε
μι του κουτάζ' (τό χαράσσουν σε σχῆμα σκαυρῶ),
τού ρίχνουμε σε ν' τσαντίζα υι στραφάει του
τρόφατου υι μιτά του υόβουμε γέρις υι ε' άγα-
τίφουμε σούν εάηαρου (ξύζινον δσχεῖον).

Όταν θέτουμε νά κουπανίσουμε, μαφεύουμε του
γάγα σε ν' υαρδάρα υι ε' άρίνουμε νιά μέρα νά
γίν', μιτά του θάνουμε σούν ταθαμπά υι του
κουπανίσουμε υι θάνουμε θούτῃρου. Του ξῖνῳφατου
η' άπουμέν' του θάνουμε σού υαφάν', του θράφουμε
υι γίνιει του υγουςουεῦρ (υηωτσουῦρι· ζέρεται
υαί ξίνα η' ξύινουεῦρ η' αρεῖμι).

Απόξου άη' σούν ταθαμπά θάνουμε ένα υόυυῖρου
σῶνι (σχοινί) υι γέμι ένα τρουπάρ' γιά νά ξιμα-
τιασῇ, γιατί άμα φαίνετι κουμμένον δέ σκαυρών'
υι δέ θάν' θούτῃρου.

Η μαντά μ' (γιαφιά) η' σχουριμέν' η' καρα-
νάσινα (βασίλινη αδ. καραφιάνη) μῳζίι:

“Πιδάμ μ' σ' ἰνεῖνα τὰ ἔλατα σε τσαρή σούν
ἔλατου, εἶμι μιά φουρά ἴσιου. Ἦτανι ἰνεῖ στανου-
τόη' (σερούφια) υι τὰ πρόβατα ἰνώ τὰ ἄρμια
υανουνῖμιά (υανονιά) ηῖδῶσαν, πρόσφασαν υαί γόφσαν.
Ἦτανι του στανουτόη' ἐνάντιου υι υάπουσ υατάζααν
δε εἶχανι ἴσιου (υάτι τό σατανιυό που ἐνεργεῖ
πονηρά) υι ηῖσαν σούν παπᾶ υι διάβας υι δέν
ξανάβινι τίηουτα. ”.

Τὰ πρόβατα τὰ παίρν' οὐ θγάχους υατά
του εἴηουσι Μαῖου υι τὰ ξαναδίν' σούν σδυεῶβριον
25-26 του μηνός. Δίνουμε 10 δρχ. γιά του υαδί
υιζάζ' υι παίρνουμε γιά τὰ φαζάρια αἰνού 3 οὐνᾶ-
δισ υι 100 δράμια τυρί του υαδένα. Κι δίνουμε
γιά του ένα μῖσῃ οὐνᾶ πιεράζατου (πιετρα υαί
άζας) νά τὰ ταιάη.

Οὐ υούρους γίνιει σούν γιούζιου. Παραφέζν'
οὐ θγάχους νά πᾶμι μῖνια μέρα σού θῆνῶ νά
υφέγουμε τὰ πρόβατα. Ξιυῖνᾶμι μι του τσουβάζ',
του υουρουγάζῃδου υι του νερουβά σούν ὥρου
μι του γουμι, πίετα, υραςί, υιράσια υι υουρόμητᾶ
(υουρόμητᾶ) γιά του θγάχου υι βραίνουμε σού θινῶ.
Έρχουετι τὰ πρόβατα άη' ε' βουσιή, τὰ γέρι' οὐ
θγάχους σαταῶντας, οὐζ' βουηδᾶμι υι τὰ θάνουμε
σε' στρούφια. Πιδν' τότι οὐ υαδένας υι υῖρεῖει)

Σουρεύν) τού δ(ή)μό τ' αι οδ(ή)μασί τραφ(ή)δαμι.
 Άμα τὰ τιγιδ(ή)σουμι, θράψουμι τού φα(ή)τα, υάδουμα-
 σι υάτ' αν' τούν εξα(ή)του οδ(ή)μασί αι ού θ(ή)α-
 χους φέρν' τού τυρί, μ(ή)ψήδρα, φα(ή)τα αι ού υάδε-
 νας θράν' ο, τ' έχ' αι ηρου(ή)τ(ή) φα(ή)μι γέμι:

«Νάσι υατά, θράχου, αι τ' χρόν', νάμασι υατά
 αι μα(ή)σι». Κι ού θ(ή)αχους γέμι «Φχαρισ(ή)ω, μωρε
 χουριανοί, νάσι αι θεί(ή)ς υατά αι ν' ανταμουδ(ή)μι».

Μιτά τραφ(ή)δαμι αι χουρεύνουμι μέσ' τ' στρούμα
 αι μιτά φεύρουμι φουρτουμέν' μι τ' ν' τριχιά τ(ή)
 μα(ή)τιά. «Κατό θράδ' θ(ή)αχου, αι τ' χρόν'».

Κι μ(ή)ς γέμι: «Μι' φειά νά φιδ(ή)σει τ(ή) μα(ή)τιά».

Α δένειαι

Ο υ. Κ. Τ(ή)αβέτης διη(ή)ται διά τ(ή)ς δένειας
 τ(ή)ν α(ή)τ(ή)ν:

«Οί φιδ(ή)ς παδαίν(ή)νι χουτή, πρή(ή)φι τ(ή) χου-
 τή. τότε τυρ(ή)αμι τ' αυ(ή) αι θάνουμι σ(ή)α(ή)ρ(ή)φ (φυ-
 τόν δη(ή)κτηριώδες) αι έ(ή)σ(ή) δη(ή)κτηριά(ή)φιτ(ή) ού(ή)του τού
 υουρ(ή)μι αι δέν θ(ή)ιδράει τού δη(ή)κτηρι(ή)ου σ(ή)χου(ή)τ(ή)ς.

Πά(ή)τι, ξηρα(ή)ναι τού μου(ή)τι (τό στόμα(ή)τι), σα(ή)μα-
 τ(ή)νι νά τ(ή)τ(ή)νι αι τότε τ(ή) πο(ή)τ(ή)φι τ(ή)δ' αι
 φα(ή)τ(ή)τ(ή)φου(ή)δ(ή)μι. Κι υάνου(ή)με αι ά(ή)φ(ή)α(ή)σ(ή)μους».

Η υ. Β. Τ(ή)αβέτη διη(ή)ται διά τ(ή)ς δένει-

νείας τ(ή)ν προβά(ή)των:

«Τ(ή) τα(ή) πρόβα(ή)τα θρά(ή)νι υ(ή)α(ή)πά(ή)σσα, έ(ή)να
 μι(ή)ρόβ(ή)του σ(ή)τού σ(ή)μ(ή)τ'». Τ(ή) πο(ή)τ(ή)φι τ(ή) φου(ή)σις τ(ή)ού
 πα(ή)ρνου(ή)μι αν' τού φα(ή)ρμα(ή)ει(ή)ου.

Παδαίν(ή)νι φου(ή)σ(ή)μα, μα(ή)φ(ή)νι δ(ή)ε(ή)ρ(ή)α, ά(ή)τ(ή)α
 γου(ή)φ(ή)νι.

Παδαίν(ή)νι φ(ή)α(ή)τ(ή)ου(ή)μά(ή)τι(ή)α(ή)σ(ή)μα (ά(ή)σ(ή)δ(ή)νεια τ(ή)ν
 δ(ή)σ(ή)α(ή)τ(ή)μ(ή)ν), ηρα(ή)νι φ(ή)νι τ(ή) μά(ή)τι(ή)α. τότε φ(ή)τ(ή)α(ή)μι μ' έ(ή)να
 χα(ή)ρ(ή)ι φα(ή)τα(ή)ρ' αι υόβ(ή)τ' ή(ή) πά(ή)να η(ή)θ(ή)υ(ή) τ(ή)ς σ(ή)ρα(ή)θ(ή)ν'.
 Πά(ή)τι, χα(ή)ρά(ή)φου(ή)μι τ' αυ(ή)τ(ή) μ' έ(ή)να γα(ή)τ(ή)δ' αι θράν' α(ή)μα
 αι μιτά θάνου(ή)μι τ' αυ(ή)τ(ή) υου(ή)ν(ή)τ(ή) σ(ή)τού μά(ή)τ' αι μη(ή)νι
 τού α(ή)μα μέ(ή)σ' σ(ή)τού μά(ή)τ'. Ε(ή)να πο(ή)τ(ή)φι ά(ή)η(ή)ου(ή)τ(ή)σι(ή)σ(ή)μα(ή)τ(ή)ς».

Γέννησις

Η υ. Βασι(ή)τι(ή) Τ(ή)αβέτη διη(ή)ται:

«Όταν μ(ή)ν(ή)α ε(ή)νι φ(ή)α(ή)σ(ή)ρου(ή)μέν' τ(ή)ς γέ(ή)νι
 «μ' έ(ή)να φ(ή)υ(ή)δ'» / υε(ή)ν' η' δέν έχ(ή)νι η(ή)θ(ή)υ(ή) δέν
 ε(ή)νι υα(ή)τα(ή)δ(ή)ε(ή)υ(ή)σι(ή) αι η(ή)ρό(ή)χα(ή)ροι, ε(ή)νι φ(ή)ρ(ή)βοί. Λέ(ή)μι
 δ(ή)α' φ(ή)ι' αν(ή)νους (δ(ή)ι' αυ(ή)τους): «Δέν έχ(ή)νι, δέν έχ(ή)νι
 η(ή)θ(ή)υ(ή)δ' ε(ή)νι αι σ(ή)τερ(ή)μέν'».

Άμα γέ(ή)νου(ή)με τού ν(ή)φ(ή)ρό τού χα(ή)ρά(ή)φου(ή)μι
 αι ού(ή)νου(ή)μα(ή)τ(ή)φι τ(ή) μ(ή)ν(ή)α αι ά(ή)μα υ(ή)φ(ή)δ' ε(ή)νι η(ή)θ(ή)υ(ή)
 ά(ή)η(ή)ου(ή)ς ά(ή)μα μ(ή)ν' αν(ή)φ(ή)χ(ή)τό ε(ή)νι υου(ή)ρ(ή)τ(ή)ς. Πά(ή)τι γέ(ή)νι

ἄρα μίνια εἶνι ὄρουρα' ἔχ' πιδί, ἂν ἔχ' μπαζ-
ματα τοῦ πρόουρου ἔχ' ουρίε'.

Κι παζι, πρέν' νὰ δίνουμι σὶ μίνια συαερουμεν'
ὅ,ε' ^{στα νοσοκομεία.} φηγ' φιατὶ ἀποιῶς ἔχουμι μισά' ἁμαρτία.

Ἄμα ἔρχουνταν σὶ πόνε' νὰ φινῆς, παζιότεια
(παζιόττερον) ἔβαναν μίνια εριχιά ἀν' τὰ ματέρια
κι υριμιέτανι ἀν' τὰ μακαχίς, τῶρα δὰ παέν'νι
σὶ μαμμές ^{στα νοσοκομεία.} ἔχ'νι (ἔχουσι) τῶ' ματσεουδέις,
ἔβφαναν τὰ δαχίδια, τῶ' ξιουμπουναν τὰ ρούχα
κι ξιουγίδουναν ἐν' ἰουησιό. Τῶ' ἔδ'νιανι μου-
νιά, μανέττα θρασῆ κι τῶδ'. Κι σήμιρα,
μαμνόςις κ' φινῶνι ἰδῶ, ἔτ' μανέττα.

Ἐάν τοῦ πιδί κ' δὰ φέν' ἔχ' μῆσα εἶνι
μαζὸ φιά τὰ μάφια. Τ' μῆσα ε'ν' ξιουζάει ἡ
μαμμή φιατὶ τοῦ πιδί πουμῶνι.

Ἄν μιτὰ ἔχ' πόνε'ς ἡ ζιτῶνα βράφ'νι
ἀγίσφασσι, δινέρουζιθανσι, φησινῶνι μέσα σὶ
μίνια ματσαρόττα κι βάν'νι ἓνα μάττινον μπάζου-
μα ἀνὰν' σ'ν' ματσαρόττα κι οὐ ἀχνός ἀχνίφ'
τοῦ ουρμί τ(η)ς.

Τὸν ἀφρό τὸν ἀσθῶνι ἀν' τοῦ ματάνουδου,
τὸν ουμπουδιάφ'νι κι τ' βάν'νι σιρσῶνι,
ἓνα μάττινον ὄφασμα, τοῦ μαῖνι, τοῦ τριέφ'νι κι
τοῦ πιρῶνι σ'ν' σῖτα νᾶνι γῶνι κι τοῦ θάν'νι

ἀνὰν'. Τοῦ πιδά' τοῦ ζούφ'νι μὶ ἀγατόνερου
φιά νὰ μὴν παῖρν' πούνα ^(νεύ) πούε'.

Ἀμέσους μόττις φινῶνι τοῦ πιδί, παέν' ἓνας
μὶ ἀναχέφ'νι νιρό (ὕδωρ ἀδιυτο) στούν παπᾶ
κι διαβά' τῶ' κῶχες κι ἀν' αὐτό ρίθουνει ἡ
μαμμή, ἡ ζιτῶνα, τοῦ μουρό κι τὰ ρούχα.

Ἡ ζιτῶνα δέν πρέν' νὰ παῖνι κῶνι (κουδενᾶ)
οὐτε ἐν' ἰουησιό, ἀλλὰ ἀμὰ ὕνάρχ' ἀνὰμ' ἐδ'ν'
ἀνὰν' ἀν' τοῦ πιδί τοῦ ξιδά' φιά νᾶνι σιδερούμενι.
Σὶ τρεῖς μέρις ἔρχιει ἡ μοῖρα νὰ τοῦ μυρῶ.
Τ' νῶττα ἡ πόρεα δέν ἀνοῖ (ἀνοίγει), ἀλλὰ ἄμα
εἶνι ἀνὰμ' πρέν' νὰ κρυφῆ ἡ ζιτῶνα ὥσπου
νὰ πιό' φουτιά ὁποιους φινᾶν'. Ἡ ζιτῶνα δέν
μάν'νι νὰ ἴσταμῶς κηδεῖα οὐτε' ἀν' ἀτάρφει. Ἄμα
βαδ'φ'νι οὐ ἡγιους δὲ θφαίν' ὄξου κι τὰ ζιου-
νουσουδέια τὰ μαφούνι ~~κι~~ τοῦ ἡγιουβασιζέμια.

Ἄμα μιτὰ κῶς τοῦ φᾶττα ἡ μῆσα, μανέττα
πραυτιὰ. παέν'νι σὶ ἰννιά (9) Μαρίες κι
παῖρν'νι σῶρ', τοῦ βράφ'νι κι τοῦ τρώει κι
παῖρν'νι ἀγεῶρ' κι παέν'νι σὶ ἰννιά θρύσις κι
παῖρν'νι νιρό, φ'μῶν'νι τ' ἀγεῶρ' κι τοῦ τρώει
ἡ ζιτῶνα. Ἄμα ἔχ' φᾶττα χαμουζίφου βράφ'νι
κῶσα μ' οὐτὰ τὰ φένεια (κυρσοῦς) κι τὰ τρώει.

Ἄμα σαραντίς μάν' μαθαριόττα τοῦ σῆε'

υι παέν' εν' Ιουαησιά, διαβά' οὐ παηās εν' ηὐχῇ
 ἀν' εἶνι ηἰδί τοῦ θάν' σεοῦ ἱρό, ἅμα εἶνι μουρίε'
 ε' ἀφ' ἐν' ἀνδρῶν ἀν' τοῦ ἱρό.

Ἄμα ὅταν εἶνι μ' αὐροῦτο' μου αἰαίει γένι.
 « ἤρδι' ἡ μοῖρα υι ε' γέει. κήραμι ε' μάνα σ'.
 Μιτά « ε' ν' ἱφίραμι, ε' ν' ἱφίραμι » υι τότε
 ἰγᾶει ».

Ὅταν ἀβασμαθῇ τοῦ μερᾶν, ε' ἀπᾶ' νι υι
 θάν' νι εἰς ροῦχα ε' ἀν' αἰε' ἀν' ε' γάστρα υι
 ε' σκούρα υι πιτᾶνι ε' σκούρον' μπαρούτ', ἀζάτ'
 υι θυριάμα. Τοῦ βράδ' πιρνᾶνι τοῦ πιδᾶν' ἀσυνάν'
 υι μιτά δὲν πρὲν' ν' ἀνοῖξ' ἡ πόρτα.

Ἄμα μῖνια μάννα χάν' πουρᾶ ηἰδία μηρουμεῖα,
 ἱεῖνις κ' δᾶ γέν' μιτά τοῦ θάν' νι σεοῦ σταυρουδρόμ'
 υι οὐ τυγῶν κ' δᾶ διαθῇ εἶνι ὀπουχρυσυμένους νά
 τοῦ βαφτίσ' υι πρὲν' νά θροῦνι κέερα τρύπια, νά
 τοῦ πιρᾶνι μέσα, ἀν' δέ θρίσινι δᾶ τοῦ πιρᾶνι
 ἀν' αἰε' ἀποῦ ρίφα ἀποῦ μαρία (μαρυδιά)».

Λαδένειαι καὶ θεραπεία τυν.

Η' κ. β. Τραβέρη συνεχίζει.

« Σεοῦ γιμὸ θάν' τοῦ πιδᾶν' μῖνια γούμα
 υι αὐτὸ τοῦ γέμι σοῦφρα. τοῦ χαράξω μ' ἓνα
 ξουραγᾶν' υι τοῦ εἰθῶνι μ' μπαρούτ'.

Καμνόςθα θάν' νι αὐαυ(ῆ)να σπριά (σπυρία)

σεοῦ μουρμί υι τοῦ γέμι ροῖδούζα. Φυιδᾶνι
 ἀποῦ μῖνια θάντα (μαδῶ) ξ(ῆ)νουρουῖδία ἓνα σι-
 φᾶν' υι τοῦ πιρνᾶνι τοῦ ηἰδί ἀνᾶμια.

Βγᾶν' αὐαυα μιγαδράνι (αἰετρίνα ἐξανθήματα)
 τότε βράξω χουρτᾶν' μιγαδράν', τοῦ πουτίξω
 τοῦ ηἰδί υι πόν' υι ἡ μάνατ'.

Ὅταν βγᾶν' εἰς δουνεαυια ε' υι ὀπουφέρ'
 τοῦ ται(ῆ)νι μωζό ἀποῦ γασό υι εἰθῶνι τοῦ
 υι γᾶν' μ' τοῖνθρου (ἐκἀγείγιν αὐμνουν).

Σεοῦ χρόνου αὐθῶνι εἰς ματῆα υι ἱεῖνις
 κ' εἰς αὐθῆ(ῆ) εἰς εἰθ(ῆ) ὅτ' ἐξ(ῆ).

Ἄν' ἓνα πιδᾶν' πιδᾶν' ἀβάρε(ῆ)σου γένι κὼς
 πᾶει εν' ἀφάνεια, δέ δ' ἀναστῆθῇ εἰς Δευτέρα
 Παρουσία υι σὺ φουνιδς ε' ἔχ' ἀμαρτία.

Κανούρισμα.

Νάνι - νάνι τὸ μωρό
 πᾶει ἡ μανουῖζα ε' γιὰ νερό
 υι ὁ πατέρας ε' σεὸ παῖδαρι
 νά τοῦ γέρη ἓνα γᾶρι.
 νάνι, νάνι, νάνι τοῦ
 ὄρφανα σεὸ γάμο τοῦ.
 ἔξα ὅννο ἀφᾶνι - ἀφᾶνι,

υι ἀν' τὴν πόρτα τὴ μεγάλη
 (καὶ προειμένου περὶ υιοῖσι συνέχεται:
 τὸ υιοῖσι τῷ ρυθμῷ
 υι ὁ βασιλεὺς τὸ ἐπισφίσει.
 Νάνι του, νανάνια του
 ὕμνος σὲ ματάνια σου
 τὸ υιοῖσι μ' ε' ἄσπρο - ε' ἄσπρο
 νὰ τὸ πάντενα σὲ υἷσσο.

Ὑπάρχει μὲν παράδοσις σχετιῇ πρὸς τὰς
 Μοῖρας, τὴν ὁποίαν μὲν διηγήθημε ἡ υ. βασιλῆς
Τζαβέζη καὶ ἡ ὁποία τὴν ἐνδυμεῖται ὅπως τὴν
 ἔφερε ἡ γαστρά της Βασιλῆς Καραγιάννη.

Ἐ. Ἦσαν νὰ φορεῖ μίνα υι γέννησι
 ἓνα πιδί (ἀγρόρι). τ' ἄφ(η)σι ἀσπράν(η)σι υι πῆ
 (πῆ) σὺν ρέμμα νὰ πῶν υι ἀφ(η)σι σὺν
 σπῆ ε' ἄλλου τοῦ πιδάμι ε', Μιτὰ π' (υῖρ(η)σι
 τὸ γέει τοῦ πιδί τοῦ μισγυτίου. Ἐ. Μάννα,
 τὸ γ(η)σαν (τὸ γ(η)σαν) τὰ υιοῖσι τοῦ πιδί. >>
 κι τότε πῆ ἡ μάννα ε', δὲν ὕπουγιάσε(η)σι εἰ-
 πουτα, τὸ γ(η)σι (τὸ ἔγχε ἀπὸ τὰ σπάρφανα) υι
 σπάρφα, τούιδι (τὸ εἶδε) ποῦταν υιοῖσι.
 Τότε κατὰ τὴν ὅτι κατ' συνέ(η)σι. Μιτὰ τοῦ
 υιοῖσι δὲ βῶσαν υι ἦσαν καυοῖσι(η)σι

υι ὅταν πῆ ἡ χρονῶν, μ' φαίνεται πὺς πέθανι.
 Κι ρῶταφα ἰσῶ ε' μανιά μ' πὺς ἦσαν οἱ
 νιράιδις υι τοῦ πῆσαν υι μῶρι (μοῦ ἔφε):
 χμ, κατὰ τὴν, εἶδανι ὅτι ἡ γ(η)σαν ἔπῃ
 ἀσπράν(η)σι υι πῆσαν, τὸ πῆσαν τοῦ πιδί >>

Βασανία.

Αὕτη γέρεται υιοῖσι μάτιασμα ἡ ἀπομάτι
 καὶ πιστεύεται ὅτι βασανῶν υιοῖσι εἶναι οἱ ἔχοντες
 «μικτὰ φρύδια», καὶ οἱ σάββατοφεινημένοι. Φυσι-
 κα δὲν ἀπουδεῖνται καὶ ἄλλοι.

Φυσιὰ χρησιμοποιοῦν σάββατον μὲ ἓνα γο-
 βόν, μπαρούτι ἡ τεμάχιον διατύου. Καταφέρουν υιο-
 ρίως διὰ τὴν ἀπομαρύνουν, εἰς τὸ γέφμενον
 «σταύρωμα».

Περὶ αὐτοῦ ἡ υ. βασιλῆς Τζαβέζη, εἰς τὴν
 ὁποίαν κατεφέρουν ποτὶ διὰ τὴν ἀπομαρύνουν τὴν
 βασανίαν, μὲ εἶπε τὰ ἑξῆς:

Ἐ. Ὅταν εἶναι ἓνας ματιασμένους τοῦν μιτρά-
 μι. Παίρνουμι τοῦ μανῆτι ε', ε' γῶν ε' ἡ ε' γουρί-
 θα ε' υι ἄλλα ὅτι γουρδεῖ υι τοῦ υιοῖσι(η)σι.
 Μιτὰ τοῦ μιτράμι, βάνουμι μίνα ἀπ(η)δαμῆ ^{σπάρφα} υι μίνα
 πατάρ(η)σι ἀφ(η)νουμι νὰ περισεύ(η)σι υι γ(η)σαν. Ἄμα
 ἔχ' ἰουεῖνους ποτὶ μᾶτ', ἡμεῖς π' μιτράμι κασμου-

ρίομασι υἱ ἄμα τότε χασμουρήθη υἱ οὐ ματιασμέ-
 νους τ' εὐφ' τοῦ ματιασμα τῆς αὐτῆς, ἡ αὐτῆς.
 Ἄμα ἔχ' μάρ' ὅταν ξαναμιτρήσῃ τοῦ ἐνὶ (ἐκονί)
 εἶνι υἱοντότιρου, μαφεύει ἀνάγουσα μὴ τοῦ ματιασμα.
 Ἄμα ξιματιασθῇ (ἐάν τοῦ περὶ ἡ βασυανία) τοῦ
 ἐνὶ ἔρχεται ὅπου ἦσαν υἱ πρῶτα. Ἀπὸ μέγα μ'
 γέου μῖνια πρὸς υἱ, ἀλλὰ δὲν υἱ νὰ ἐν εἰσῶ,
 δὲν υἱ νὰ τ' ἔμει μὴ τοῦ ἐσῶ φιατί μὴ δὲν
 ἡ δὲν (εἰ)».

Πράγματι δὲν μοῦ τὴν εἶπε προφορικῶς, ὅμως
 μοῦ τὴν ἔφραγε καὶ τὴν παραδέτω ὅπως ἀριθμῶς
 μοῦ τὴν ἔφραγε:

+

« Διὰ τὴν ἀβασυανίαν. (εὐχή)

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ γίου
 καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

Ἀβασυαρός κατέβαινε ἀπὸ καυτὴν ἀβασυανίαν
 καὶ καυτὴν κατὰ τὴν

χριστὸς τὸν ἀπαντᾷ

Ποῦ πάφει θρέ βουδῶπνε

καὶ καυτὴν τρέσε

πάφω καὶ φάφω τὸ αἶμα

καὶ τὴν κατὰ τὴν τοῦ (δεῖνος) ἡ τῆς (δεῖνας)

ὁρῶν σε καὶ μὴν πᾶς εἰς αὐτόν

διότι εἶναι βαπτισμένος

μυρωμένος

εὐὸ χριστὸ παραδομένος

καὶ πᾶς ἐκὰ θουὰ, ἐκὰ πέμματα,

ἐκὰ τῶν ὁρίων, ἐκὰ τῶν ὁρίων

καὶ εὐφρῆς τὸν φερότατον

εἰς αὐτόν καὶ αὐτὸς τὸ μέγα καὶ αὐτό».

Γάμος

Παλαιότερον κατὰ τὸν γάμον ἐτάμνανον
 χώραν πᾶν ποταμὸν ἔδωκα. Σήμερον δὲν συμβαίνει
 τοῦτο. Οἱ περισσότεροι ἀποστρέφονται τὰς συνήθειας
 τῆς ἐποχῆς. Μερικοὶ ὅμως, οἱ ὅποιοι δὲν γινώσκουσιν

τὰ παλαιὰ ἔδωκα, τὰ ἐπὶ τὴν καὶ τρέχουσιν τοὺς γά-
 μους τῶν συμβῶν πρὸς αὐτὰ τὰ ἔδωκα. Πέρεται

τὰ χριστούγεννα, μοῦ ἔδωκα εὐκαιρία καὶ παραπο-
 λουθῶ ἕνα κοῖτον γάμον ἐνὸς ὁμοφρονεῖς ἐξ

Ἀμερικῆς καὶ γυναικα τοῦ χωρίου, ὁ ὅποιος ἡδέ-
 ησε καὶ γίνῃ ὁ γάμος τοῦ συμβῶν πρὸς τὰ πα-

λαιὰ ἔδωκα, χωρίς καὶ παρατελεθῇ οὐδὲ ἐν ταύτῃ.
 Πράγματι ἔφινε τῶν συμβῶν καὶ ὁ γάμος αὐτὸς

ἔφινε ἐποχὴν κατὰ τὸ γινώσκον.
 Ἐπειδὴ ὅμως ἐγὼ δὲν δύναμαι καὶ τὰ περιγράφω,

δὲ ἀθήσω τὴν υ. Μαρίαν Τραφέρη νὰ τὰ δι-
ψήδῃ, ἡ ὁποία κατὰ νομὴν δημοσίαν εἶναι «εἰδύη»
σ' αὐτὰ.

26. Μήρουτὰ ἀπ' τοῦ γάμου υἱ μέρα
τιτάρ' (τετάρτη) νάν(ν)ι τὰ προϋμῶματα οὐ
γαμπρὸς υἱ ἡ νύφ' υαδινένας (υαδὲ ἕνας) τοῦ
διδ(ν)οῦ τ' τοῦ σπῆτ'. Παίρν(ν)ι πιδιά γκουζιὰ, πιδιά
υἱ ουρίτσια, νά(ν)ι μάννα υἱ πατέρα, θάν(ν)ι
ἀγεῦρ' μέσ' τ' εἶτα υἱ τὰ πιδιά τοῦ υουσιναῖνι
υἱ γένι τραγουδισ(ν)ιά: «Δὲν πιρνάει τ' ἀγεῦρ',
δὲν πιρνάει τ' ἀγεῦρ'». Κι οἱ γιὰτ' (οἱ ἄττοι)
γένι: «Πυρρὸς εἶν' τ' ἀγεῦρια
δὲν ἀφράτα ^{εἶν'} τὰ προϋμῶματα».

Οἱ συγγινεῖς σταυρών(ν)ι μὴ γιγτά τ' νύφ' ἡ
^{τοῦ γαμπροῦ} υἱ τ' γένι (τῆς γένε): «Νὰ γῆσει, υαγουρρί(ν)ια»
υἱ πιτάνι τὰ γιγτά μέσ' τοῦ υόσ(ν)ου (υόσ(ν)ο),
τὰ γιγτά μιτὰ τὰ παίρν' ἕνας μιγάτους ἀνδρουπους
υἱ τὰ μοιράβ' στὰ πιδιά πούτανι ἱμεῖ. Παζιότσια
(παζιόττερον) τρία ουρίτσια ἔρρ(ν)ιχνανι (ἔρριπτον)
μέσ' στ' ἀγεῦρ' ἕνα πονεῖρ' υρασί μὴ γάχαρ(ν).

Μιτὰ τὰ πιδιά π' υουσινασαν τοῦ γ(ν)μῶ(ν)ι
(τὸ γυμῶνον) υἱ μὴ τοῦ προϋμῶ σταυρών(ν)ι
τ' νύφ' υἱ εὐχονται υαγουρρί(ν)ια. Μιτὰ
παίρν(ν)ι υἱ οἱ γιὰττοι, ἀσσειεύουνι υἱ προϋμῶ(ν)ι

(προϋμῶνον, ἀγείρουν μὲ γυμῶν) τσ' γεύτερ'ς
(τοὺς ἐγευδέρους) τοῦ μέτουπου ἀφού πρῶτα
νιανέσ' οὐ ἕνας τὸν ἄττου, τοῦ νάν(ν)ι γιὰ νὰ σπῆτ'
(σπέρξη).

Τ' ν' Παρασκευὴ παέν(ν)ι οἱ προιιάρει
υἱ παίρν(ν)ι τὰ προιιὰ τσ' νύφ'ς, τοῦ σπῆτ' τσ' νύφ'ς
μαφεύουνι οὐτὰ τὰ ουρίτσια, χουρεύνι υἱ τραστάνι
υἱ περιμέν(ν)ι τσ' προιιάρειους. Ἀμὰ ἔρχουνι, τὰ
πιδιά παέν(ν)ι υἱ υαδδουνι, στ' ν' υουρεῖ στὰ
προιιὰ υἱ γένι: «Θὰ μᾶς πηρῶσαι νὰ εἶς τὰ
δῶσουμι, ἄττοιws δὲν τὰ δίνουμι». Ἀμὰ τέλους
πάντουν ἀνού πουττὰ τὰ πάρ(ν)ι, παέν' ἡ νύφ(ν)
υἱ δέν(ει) τοῦν υόπρου ἀπ' τοῦ μπζάρ' (μουζάρι)
βαμπανέτς (μαντήτια τῆς κεφαλῆς) ἡ χειρουμάντσα
υἱ μιτὰ τὰ γουρτάν(ν)ι υἱ τὰ παέν(ν)ι τοῦ σπῆτ'
τ' γαμπροῦ. Ληόφου θάν(ν)ι τσ' φισούρας μαζιτάρια
υἱ υινεήδια. Ὅταν παίρν(ν)ι τὰ προιιὰ ἄττ(ν)ι
(οἰδούν καὶ παίρνουν) μῆνα υατῶρα (υουτῶρα)
γουμῖ, σταρίσιο, υινε(ν)μένου μὴ γουζοῦδια ἀπού
προϋμῶ υἱ ἀνάν' ἔχ' υουφέτα. Ἀττὰ τοῦ σπῆτ'
(σπῆτ(ν)ι) π' σπῆτ(ν)ι τοῦ μύτου δὲν τ' ἀγν(ν)ι
νὰ τοῦ γαῖας(ν) (νὰ πάρῃ τὸ ἀντίστον εἰς αὐτὸν
μερίδιον) οὐ μινουτᾶς

Τὰ υατέματα γίνονται μὴ τ' ν' τρίτσα. (τοῦτο

7.

Η τσίτσα.

Είναι είδος μινυρού θαρ-
ρίου, το όποτον εξωτερικώς
μοσμεται με άνθη, περιέ-
χει δέ οίνον. Τούτο το
έφερον από την Κωνσταντι-
νούπολιν. Ο αναγαμβάνων
τα μαζέματα πηγαίνει
εις όζας τας οίκτας, κρα-
τών την τσίτσαν και γέει:
« Νάσαι μαζισμέν' απ'
ε' νύξ' αι του φαμπρό,
νά 'ρθήσι στα προυβία,
στα προμιά αι σου φαμου ». Τα μαζέματα με
την τσίτσαν δέν έφίγνοντο μόνον παλαιότερον άητά
και σήμερα εις όζους τους φαμους, σί όποιοι τε-
θούνται εις τό χωρίον). Οί μαζισμέν' στελόντι
πρώτα ένα μπαράτσο (ι) (δαχείον) κρασί αι μίνια
αχούρα γουμί, μί γιζούδια αι αυτήν στουχισμέν'.
Πατέλουν άμυρα ξύλα, φουρτούμενα σ' ένα φαίδαρον,
για να μαγειρεύουν για του φαμου.

Στα παλιά τα χρόνια οί νύφαις φορασαν
φουρέματα χρουματιστά αι ιδίους μούμινα. Φό-
ρασαν σου νιφάτ' (φούτε) φέσ' μί χρυσή φούντα
αι κόλιναν παπάς' αι άουπάν' μαύρου θέζου (πέπτοι)

(Τώρα φυσικά ο στολισμός της νύφης είναι άυρι-
θώς ο ίδιος με των πόρων. Δεν υπάρχουν ειδιτά
πρόσωπα δια τον στολισμόν, κυρίως τα κορίτσια του
χωριού αμνουν τούτο).

Αμα τοιμάσιν (ετοιμάσουν) ε' νύξ' περιμένουν
του σμπιδιρού (σμπεδεριάς). Μηρουστά έρχουντι
τρείς σχαριάτες (άφόρια, τα όποια φέρουν σκα-
ρίαια εις τους φορείς της νύφης ότι έρχεται ο φαμπρός,
κρατούν δέ εις τας χείρας των την τσίτσαν).
Μετά έρχεται του σμπιδιρού αι μπαίν' ού άδιδρός
ή ξάδιδρους ε' φαμπρού, ποδέν (ει) (βάγει τα πα-
πούτσια) ε' νύξ' αι βάν (ει) αι γιζτά αι τσ' γέει:
« Ισώ σί ποδένου αι 'σύ τα μί ξύπουτας (να
μού βράψης τα παπούτσια). Η νύξ' τότε ε' δίν (ει)
μάτσεις. Στου παπούτε' ε' νύξ' τα κορίτσια
φράζονται τα ονόματα αι όποιανής σβησθή τόνου-
μα, δά παντερωδή γινείν (ι) ε' χρουιά.

Μηρουστά απ' του σμπιδιρού ε' φαμπρού
έρχεται ού φαμπουριάρης η κρατάει του φαμπρού
[Τό φαμπουρον τό είδα και έγω εις τον φαμον
του όμοφεούς έξ Αμερικης Χιουζάου Καταβιδωνη,
τον όποτον φαμον άνέφερα προηγουμένως. Τό
φαμπουρον επί του προκειμένου ήτο ένα μαυρό
μαζάρι, στην κορυφή του όπολου υπήρχε ένα

γευσὸ πανὶ τετραφώνῳ στερεωμένῳ ὅπως ἡ
σημαία σερὸν ἰστέ της. Τὸ πανὶ ἔχει σύρω-σύρω
υποσσοὺς ἀπὸ τοὺς ὁποῖους κρέμονται δευάρες.
Ζήν υορυγή σχηματίζεται ἕνας σταυρὸς ἀπὸ
μῆζα καὶ βασιζιόν. Ὁ φθαμπουριάρης εἶναι πάντα
παιδὶ, τοῦ ὁποῖου βουνὸν ἀμφότεροι οἱ φονεῖς του.
Χωρὶς νὰ ἐρωτήσω μοῦ ἐξηγήσαν ποττοὶ ὅτι τὸ
φθαμπουρον ἔχει τὴν ἀρχὴν του κατὰ τοὺς χρόνους
τῆς Τουρκοκρατίας).

Συμμετριμένως ὁ υ. Νιούτσας Τφαγέρης
μοῦ εἶπε: «Ὅταν ἦταν τοῦρα(οἱ) καὶ ἠδίζαν οἱ
Ἕλληνας νὰ καὶ ἓνα γάμου κρύβαν πάντα
ἓνα μαῦρὸ ζύγου μὴ ἀσπρου πανὶ καὶ οἱ τοῦρα
καταβάθιναν ὅτι εἶχαν γάμου, γιατί ἅμα οἱ Ἕλληνας
ἦταν ποττοὶ μαζί συμεντρομέν(οἱ) ὑπῆρχι φόβους
νὰ ἡτοιμασθῶν καὶ αὐτὰ (καὶ αὐτὰ) ξιγήματα».

(Εἰς τὴν προειρημένην περίπτωσιν μοῦ διέξυφε
νὰ ἐρωτήσω πόθεν γνωρίζει τοῦτο, ἐὰν δηλαδὴ τὸ
ἔχει μετεκτάσει ποθεν ἢ ἐὰν τοῦ τὸ ἔχουν
εἶπει ἄλλοι)] Η υ. Μαρία Τφαγέρη συνεχίζει:

«Ὁ φθαμπρὸς εἶναι καβάχα στ' ἀγούρου. Τὰ
μουρίκια ἀπ' τ' ἐμπιὰ (μέρος) στ' ἐνός
τραφῶν: Τὸ τίνοσ εἶν' τὰ φθαμπουρα
τ' ἀσπρα καὶ τὰ καυμυνα

τοῦ καὶ φθαμπρὸς εἶν' τὰ φθαμπουρα
τ' ἀσπρα καὶ τὰ καυμυνα
τ' ἔχασε τὶ σύρεσε
τοῦτο τ' ἀρχοντοπούρο
καὶ ἔρχεται χατεύοντα
στὶς αὐτὲς συρεδούντα
περδιδούταν ἔχασε
καὶ ἔρχεται συρεδούντα.

Ὁ φθαμπρὸς μιτὰ πιτάει τρία μῆζα, τὸ ἓν καυμυνιάδης
τ' καὶ ἀουκάν στὸν ὅτι σταυρουτὰ, ἓνα πιδὶ
πὸ καὶ μάννα καὶ πατέρα πιρνάει τρεῖς φουρὲς
καὶ ἀπ' τοῦ μπητάρ' τ' φθαμπρὸς μὴ μίνια
κῆλθουρουπούζα γουμὶ. Μιτὰ οὐ πατέρας στ' ἐνός
διν(ει) τοῦ φθαμπρὸ τ' ἐνός καὶ τὸ καυμυν.
Ὁ φθαμπρὸς πιν(ει) καὶ τοῦ καὶ σταυρουτὰ, οἱ
συφφινεῖς βῶν(ου) τοῦ φθαμπρὸ μὴ καὶ καὶ, πιετέις,
ματεήγια καὶ τὸν καυμυν καὶ ἀπὸ μίνια μπάτσα,
ἀλλὰ οἱ δ(ι)καὶ τ' φθάνι (φουζάτσου) νὰ μὴν
τοῦν καυμυν(ου)ν. Ὁ πιδρὸς τ' τὸν ξιπιφεύ(ει)
καὶ οὐ φθαμπρὸς πᾶν' νὰ πᾶν' τ' ἐνός ἀλλὰ τὰ καυ-
μυρία τὴν καυμυν(ου)ν. Ὅμοιος τοῦ σπιθιδου
ἀνοῖς' δρόμου καὶ οὐ φθαμπρὸς παζιότσα κατετάσι
τ' ἐνός, τῶρα τ' φθίγει. Προεύτερα θάν(ου)ν
ἓνα πιάνου μπηρουτὰ στ' ἐνός μὴ καυμυν καὶ κα-

χαρ' υι παέν(ει) οὐ πατέρας, ἢ μάνα υι οὐτοῦ
τοῦ συγγενοῦ υι τ' σεαυών(ου) μὴ ζητᾷ.
Τὰ μούρτια τότε γένι τοῦ τραφούδ'.

Κόρη μ' τὸ τί ξενητέρεαι
αὐτίνα τὰ ξανθὰ μαρτιά
μήπως ἐφ' ἔξω ξενητέρομαι
ἄλλοι ἦσαν καὶ με ξενητέραν
ἔξα μαννοῦτα εὐνήσου με
ἔξα πατέρα εὐνήσου με
ἦγε ἀδέρφια καὶ ξαδέρφια
καὶ τὸ σύγιν(ο) συγγενεῖς τῆς νύφης.

Ὅταν οὐ φαμπρός παίρν' ε' νύφ' υιρναίει
ζητᾷ υι γένι τοῦ τραφούδ'.

Κὰ μὴ σὰς κακοφάνηαι
φειτόν(ο)ι, φειτόν(ο)ι
ποῦρδαμε στο χωριό σας
φειτόν(ο)ι ἀγαπημένοι
ἔμεῖς τὴ νύφη παίρνουμε
φειτόν(ο)ι, φειτόν(ο)ι
καὶ τὸ χωριό διὰ σας
φειτόν(ο)ι ἀγαπημένοι.

Τ' νύφ' ε' συνοδεύει γιὰ νὰ πᾶν σὲν ἱμαθί-
α ε' ἀδέρφια ε' ἢ τὰ ξαδέρφια. Ἀπὸ μέσα
ἀπ' τοῦ νυφιοῦ φουράει φουτακιὰ τετραδάφνητον,

Ἀγία Ἐπισκοπή, μουμμάτ' δῖχ(υ) υι υειδαριά
υι βάτου μὴ δύο ρίφες. Κι οὐ φαμπρός φουράει
τέτοια γιὰ νὰ μὴ ματιάσει.

(Ἡ μητέρα μου, ἡ Σπουριδοῦχα Διακουῶσα ἐνδο-
μεῖται ὅτι παλαιότερον τὰ στέφανα τοῦ γάμου
ἦσαν κατεσκευασμένα ἀπὸ αγιάδους υγιήματος,
ἀπὸ «αγνηματσίδες» καὶ ἀρσότερον ἐπευράσεν
ἢ σημερινή μορφή). Α-

Ἄμα τιγιάωνι τὰ στέφανα, ἀνιθαίν(ου)ν τὰ
νιοφαμπρα καβάττα στὰ μητάρια (μουτάρια) υι
μὴ τοῦ γγάμπουρου μπρουστά πᾶν γιὰ τοῦ σπῖτ'
ε' φαμπροῦ. Ἀπ' τοῦ σπῖτ' ε' φαμπροῦ, ἄμα φτάει
μουντὰ γένι τοῦ τραφούδ'.

Συμπεδέροι μου καχοί
τί ἀρρήσατε ποτὺ.

Εἶν' ἡ νύφη μας μιανή
υι ἀρρήσε νὰ στογισεῖ
πέφα μῆτο, πέφα ροῖδο
πέφα δροσερὸ σταφύλι

μεγαλειώδη

Δὲν πεφεύω, καμαρώνω
καρτερῶ τὸν πεδερό μου
νὰ μοῦ τᾶξη περιβολί
καὶ κομμάτι ἀπὸ ε' ἀμπέρι.

Ἡ νύφ' καβάττα προυσνάει (προσσυνά)

Ποῦναι ἡ νύφη μας
ποῦναι εὖ νορίσει μας
νοιμᾶται σεὸ μπαυσε (περιθόρι)
μέσ' σεὰ τριαντάφυλλα
καὶ σεὰ φαρύγγα.

Αὐόμα εὖ ἔδνανι (ἔδιδον) ἕνα πιάτου ευρί
αι εὖ ἔχισανι.

Ἐρχε γύφα κυρὰ νύφη
τὰ τριαντάφυλλα εὖ περδῖναι
γιά τὰ γὰρ φαμπρός καὶ νύφη
γιά τὰ γὰρ οἱ συμπετέροι.

Κι ἡ νύφ' ηὐνοῦναι, γ(ι)λουτζιάνφι τοῦ ευρί
μ' ἕνα μαχαῖρ' αι τοῦ πέταϊ (πεσῶσε) εὖ σῶζα εὖ
τραπέζια.

Μιτὰ φέρν(ου)νι εὖ τουνοῦ τὰ δῶρα, ἕνα
εὖ φαχτό γ(ι)μένον σε σούζα μι α(ω)δούνα σεοῦ
ταῖμό, ἔχασον σεοῦ σεοῦ, ηὐάσα ἀπ' τούν κήπου
αι κρατᾶνι αι ἕνα χατάρ' σεὰ χέρια. Οἱ φ' ἄλλοι
εὖ δίν(ου)νι γιγτά γιά ν' αὐοῦνισιν τοῦ μαχαῖρ'
αι καίνοι γένι σε ἀσεία.

- Πῆφι μέσ' σεοῦν κήπου αι ἔφασι τὰ γάνα.
Τόπιασε οὐ ἀφρουφύτασε μέσ' σεοῦν κήπου. Ποιός
τοῦ γρουρῖ(ει); εἶνι αὐτό.

Λένι αι ἄλλα ἀσεία αι μιτὰ τοῦ

τοῦ αὐθ(ν)ι αι τοῦ μοιράβνι σεὰ τραπέζια.

Ἀμα εὖ τριαντάφυλλα χουρεῦνι τῇ νύφ', αὐ φαμπρός,
οὐ κηπάρους (κουμπάρος) αι σῶ(οι) >>.

Ἡ α. Βασιλινὴ Τριαντάφυλλοῦ μου εἶπε τὸ τραγου-
δι, τὸ ὁποῖον χορεύει ἡ νύφη:

Προξενία ἦρδ' ἀπ' εὖ ξένα
μάννα μ' ἦρδανε γιά μένα.

Τι δὰ εἰπῆς καὶ τί δὰ γένῃ
γιά τὰ φύσουν μάννα οἱ ξένοι
καὶ σεὰ ξένα μὴ μὲ δώσης

μάννα μου δὰ μετανοιώσης.
Ἰὼ σεὰ ξένα δὲ δὰ γένῃ
μάννα μου δὲ ν' ἀρρωστήσω.

- Χὰ μνηστῆς εἴς αὐοῦνιάδας
καὶ εἴς πρῶτης συνουριάδας
- συνουριάδα Ἰὼ δὲν ἔχω
αι αὐοῦνιάδα πιά δὲ βροῦσω.

- Στεῖτε μ' ἕνα φραγματάκι
τὰ πετάξω εὖν πουτᾶνι.

- Κι ὅσο νὰ ῥῆθῃς ἀπ' τὰ ξένα
τί δὰ εὖρης ἀπὸ Ἰμένα
τὰ κεράμια σταυρωμένα
τὰ ματάκια μου κλεισμένα.

- Η κ. Μαρία Τραφέρη ἀναφέρει ὁρίφα
ὁχετιῶς πρὸς τὰ μετὰ τὸν γάμον:

22. Μιτὰ, τὴν Τιτάρη, παῖνανι (σηφαίναν)
τὰ νιδάφρα γιὰ χωρονομή καὶ ἐπιδαν ἔχατον
χωροῦ καὶ πρᾶσάδα. Σὶ οὐτῶς μέρις εἶχαν
τὰ φυρίματα τοῦ πατριῦς οἷου, καὶ οἱ δέμα
πένει μέρις οἱ φουεῖς τοῦ νύφ'ς παῖνανι τοῦ
οἷου, τὴν φαίνοῦ καὶ τὸν φαν στα πίρτα.
Σὶ 15 μέρις παέν(ου)νι σε'ν ἱουζησία καὶ
ὡς τὴν σάραντα μέρις δὲν καέν(ει) μίνια νύφ' νὰ
ἰδῇ μίνια ἀγγ(α), πρὲν' πρὸς τοῦ σμιζνι νὰ ἀμᾶν
κατῆ, μίνια διαδρα, μίνια φουρῆσα ἢ κατῆ
ἀγγου. Οὐτε οἱ ἀνδρα πρὲν(ει) νὰ πᾶνι ὡς
τοῦ χρόνου, οὐτε ἀνρὶ βαστᾶνι, οὐτε σταρ' ἐρῶνι.

Θάνατος

Τὰ περὶ τοῦ θανάτου μου τὰ ἐδῆν ἡδὴ
ἡ κ. Βασιλὴ Τραβέρη, ἡ ὁποία γαμβάνει μέρις
εἰς τὴν περιποίησιν καὶ ἐτοιμασίαν τῶν νεκρῶν.

22. Μόρις μουντεῦ(ει) (πρὸς τὴν) ἕνας
τὰ νιδάν' τριφ(ει) τοῦ νταβάν(ι), ἀρχεᾶνι (ὕψαυτον)
τὰ συζιά (συζητά), κατ' τοῦ χαρουποῦ.
Ἀγγ(α) ἰσιάζουντι καὶ ἀγγ(α) φουρᾶνι (φωρᾶν)

τοῦ νιδάμενς γιὰ νὰ τοῦ βοηθῶνι, καμπε(α)
πιδεῦουντι πούτῳ γιὰ τὴν ἁμαρτίαν ἢ περὶ-
μέν(ου)νι καὶ οἱ οἱ καὶ ἅμα ἔρῃ νιδέν(ου)νι
ἀμέρους.

Ἀμα νιδάν' τὴν κατῆ (κατῆ) τὰ μάτια
ἀμέρους μ' ἕνα κατῆ(α) καὶ τὸν γένουμι, τὸν
πρὸς τοῦ μὴ σαρῶν(ι) καὶ μὴ νιδῶ καὶ μὴ κατῆ.
Τὸν ντέν(ου)νι μὴ ἀγγα ρούχα, τὸν φαίνοῦντι
κατῆ (κατῆ), σταυρῶντι τὰ χεῖρα, ἰσιάζουντι
τὰ πούδα καὶ δέν(ου)νι μὴ μίνια γουρίδα τοῦ
κατῆ(α) καὶ τοῦ κατῆ(α). Ἀμα εἶνι κατῆ
τοῦ θάνουμι νύφ(α). Μιτὰ τὸν κατῆ(α) καὶ τοῦ
κατῆ(α) καὶ ἔρχιτι οὐ κατῆ γιὰ τοῦ κατῆ(α).
Τὸν ἀγγ(α) τοῦ δούματιου π' πᾶνι καὶ τοῦ
πρὸς τοῦ νὰ βρῆν' σε'ν Ἀνακουτῆ καὶ ἀνάβουμι
ἕνα κατῆ(α). Ἰουεῖ π' κατῆ(α) θάνουμι ἕνα
κατῆ(α) (κατῆ) καὶ ὅταν θάν(ου)νι τὸν νιδῶ,
κατῆ (κατῆ) ἕνα κατῆ ἢ ἕνα κατῆ
ἀνάν' τοῦ κατῆ(α) γιὰ νὰ γύφ(α) οὐ κατῆ.
Ὅσον οὐ νιδάμενς εἶν' μέρις τοῦ οἷου, δὲ
κατῆ(α) καὶ πρὸς τοῦ νὰ μὴ τὸν δούμα-
τιον οἱ κατῆ. Ὅταν τὸν κατῆ(α) καὶ τὸν
οἷου, μέν(ου)νι πρὸς δύο, δὲ κατῆ ἀμέρους
τὰ νιδῶ καὶ δὲ κατῆ(α) κατῆ(α) τοῦ οἷου.

φιά νά ῥῶῃ οὐ παπᾶς μιτὰ νά διαβάς' εἰσαφίου.
 Ὅταν τὸν ρίχνι στὸν τᾶφου τὸν(ου)νι
 τὸ' χουρίδισ ἀπ' τὰ νουδάρια καὶ τὰ χέρια, θράν(ου)νι
 τοῦ δαχιδι τ', τὸν ραντίζνι μὴ κρασί καὶ τᾶδ'
 καὶ τ' θάν(ου)νι ὅσα πράγματα τᾶρισαν νουζῶ.
 Ἀμα εἶνι φησαςὸς ἢ θρέχ(η) ἢ πέσ(η) μᾶνα
 τρεμέ(ι) δὲ πιδάν' καὶ μάπορους ἄλλους.
 Ἀμα εἶνι ἀφουρεμένους ἢ τὸν πηδῆσιν οἱ
 φαῖς θρουμουζαυιά(ει). >>.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς θρουμότατας ὑπάρχει
 μετὰ τὴν σύγκρισιν εἰς τὸν νοῦν ὅτων. Ἀναφέρω
 σχετιῶν τι, τὸ ὁποῖον πιστεύεται ὅτι εἶναι φερονός.
 Συνέβη εἰς τὸ ^{φεισούλου} χωρίον Δουλιανὰ (τοῦτο μετωνο-
 μάσθη εἰς Σκουρναράν καὶ ὑπ' αὐτὸ τὸ ὄνομα
 εὐρίσκεται εἰς τὸν χάρτην). Μοῦ εἶπαν ὅτι τὸ
 πιστεύουν πολλοί. Ἠρώτησα τὴν κ. Μαρίαν
 Τσαβέτη, ἡ ὁποία μεταφέρεται ἀπὸ τοῦ ὡς ἀνω
 χωρίου ἀπὸ κατοικεῖ εἰς τὸ ἰδιόεν μᾶς, καὶ μοῦ
 εἶπεν σχετιῶς:

« Ἦταν τοῦ χουριό μινια φριά καὶ ἡ ξιρί
 μαφεία. Ὅποιον εἶχε μίσους τοὺν μάτβι (μάφευε)
 καὶ ἔσαν ὅρια (ὄρβια). Μὴ τοὺν ἀνταρτουπό-
 λημον πῆφαν οὐτ' ἐστὺν μάμπου καὶ ἰνεῖ ἡ φριά

πῆφαν ἀπ' ἀρρώστια καὶ πῆφαν νὰ τ' ἰθύνι. Στοῦ
 δρόμου ἡ μάσσα ξιμαρφώδης καὶ ἐπὶ ἡ πιδάμην'
 μάτ'. Μιτὰ τ' ἐν ξανάβαζαν καὶ τεμιά τ' ἐν ἔδαζαν.
 Ὅμως τ' ἐν ἄλλ' ἡμέρα σμῶδης (σμουῶδης) καὶ
 πῆ' ἐστὺν σπῆ' π' μάδισαν ὅταν ἦτανι φουτανή,
 πῆ' τὸ' φειτόστας τοὺν ἀπῆνου καὶ φῶναφί:

— Κώστσινα, Κώστσινα (Κώστσινα), τοὺν ἀπῆνου τοὺν
 πῆσθα (πῆσθα), νὰ μὴ τοὺν πούτ(η)ς

Ἀναστασώδης οὐτ' ἀπὸ δὲν εἶδανι εἰνόντα.

Ὅταν τρεῖς(ος) (τρεῖς(ος)) οὐ πόλινους ξαναπῆφαν
 τοῦ χουριό μᾶς. Ἐρχταν καὶ ἡ φριά ἀπὸς μουντά
 μᾶς. Ἰφῶ ἀίμια (ἀίμια) τὸ' πασιές τὸ' ἐπὶ
 θήματα, τὸ' πασιές(ος). Στοῦ χουριό ἐπὶ Δουλιανὰ
 τ' ἀίμια π' βόρφα (βόρφα) μουντά σὶ μινια
 ἀχυρῶνα. Ἀπὸ φουρά πῆ' ἐστὺν μανερὶ πῶχ' ἢ
 νύφ(η) τὸ' τὰ φιδία, ἔμπαφί ἢ νύφ' τὰ φιδία
 καὶ ἡ φριά τ' ἐν χουρὸ ἰδῆθι. Ἀπὸς φουρές τ' ἐν ἀίμιαν
 (ἀίμιαν) π' χυῖναι τὰ δόντια, θρόνται τὸ'
 καπάνις (σπῆ), ἐπὶ ὑπόφεια, ἀπὸ μόνον τ' ἀίμιαν,
 θανέντας δὲν τ' ἐν εἶδ. Κι πᾶνι συνήδους
 σὶ πῶ σπινούς σφφινεῖς.

Μιὰ φουρά μάδως τοῦ σπῆ' τὸ' νύφ(η)
 εἶχανι ἐπὶ φουριά (φουριά) κατὰ μινια πῆσθα,
 φῶρ(η) τοῦ τεμιάτ' (τεμιάτ') μὴ τοῦ νύφ(η) ἀπὸς

μαναχθε' (μόνο του) μέσα σ'ε'ν πίττα. 'Αγγ'
 νιά φουρά ή νύξη ες' άίσις θρόνου σου
 υατώι υι υατέβι νά ιδή ή συμβαίν'. Κι υα-
 δώς ήτανι του φιαρ' (φτυάρι) υριμασμένου σου
 τοίχου, τσ' ήρδι μία φιαριά (τυτύπημα μέ
 τσ' φτυάρι) σ'ήν πηάτ'. Κατάβαθι όει ήτανι
 άπ' τή φιά.

'Αγγίς θουζές (φορές) χτύπαι πέτρεις άνάν
 σ'α σπία ωσπου ή άηηύδισι σ' υόσους
 υι ηήσαν υι ρώσησαν σου Δισπότ' υι έυαναν
 οίκανάδισ διαβάσεις υι ε'ν φόρυ(σ)σαν.
 Τσ'είνι όμους σ' Δισπότες πώς μί χρόνια
 ηουρεί νά ξαναπαρουσιασθή.

Κι ή μάνα ες τ'ά ίδια ήτανι μαίσα
 (μάρισα) υι ες' είχανι υαταφέιζ' σου Δισπότ'
 υι ίυείνος τσ'είνι: - 'Αν ξέριτι μά'ια (μάρια)
 νάσει άφουρισμένις υι άν'όχ' νάσει νύζορμημένις.

Άφού ήξερανι μα'ια ήτανι άφουρισμένις
 υι φιάτ'ό θρουυουζάμιασαν >>

Παραθέτω έν συνεχεία σειράν άσμάτων,
 τ'ά όποια μου ύπηγόρευσε ή υ. Βασιζιυή
 Τραβέζη, ή όποια γνωρίσει πάρα ποττά τραφούδια
 υαί ως πρ'ός τούτο ήταν ή πρώτη μεταξύ των

συνομηγίμων της, όσαν ήτο νέα. Τά θυμάται
 θαυμάσια υαί τ'ά τραφούδι έπίσης όμορφα.

1. Μιά παρασκευή.

Μιά Παρασκευή
 υι ένα Σαββάτο θράδ'υ
 μάνα μ' έδ'ωχνε
 μέ ζύγα, μέ ζιδάρια
 υι ό πατέρας μου
 υι αύτες μου ζέει φεύφα.
 Φεύγω υγαίφοντα
 φεύγω παραπονιόντα
 παίρνω ένα στρατί
 σ'ενό σ'ά μονοπάτι
 βρίςω ένα δέντρο
 γητό σ'άν υυπαρίσσι
 στένω τ'ό ρωτώ
 στένω τ'ό υουβετζιάφω.
 Πέρ μου βρέ δέντρο
 πέρ μου θρέ υυπαρίσσι
 ποῦ δ'ά μείνω έώ
 υαί ποῦ δ'ά ξημερώσω.
 - Νά οί υηῶνοι μου

καὶ ὑρέμα τ' ἄρματα σου
 καὶ αἱ οἱ ρίψες μου
 καὶ δέσε τ' ἄτοφόν σου
 καὶ αἱ ὁ ἴουιος μου
 καὶ πέσε καὶ νοιμήσου.

9. Ὁ βοριάς (χορευτικὸν ἐπὶ τρία)

Ὁ κύρ-βοριάς παρήσφειζε
 ὄρων τῶν παραβίων
 παραβία μ' ποῦσε ἐπὶ φιατό
 φιά πιάσατε τριάνι.
 Κι ὅσα παραβία τ' ἀκούσαν
 οὐρα τριάνι πιάσαν
 καὶ ἕνα παραβί κρητικὸ
 ἐπὶ τοῦ τοῦ δὲν τὸ θάφει.
 Ἀνέβα θρὲ ναυτοπούρο
 ἐπὶ μεσιανὸ μαζάρε
 καὶ ἰδῆς τὸ ἀνεμὸς τζαρεῖ
 καὶ εἰ καὶ πὸς μᾶς ἀνέει.
 Παιφο-φεζῶντα ἀνέβαινε
 καὶ φόντα κατεβαίνει.
 Τὸ τ' εἶδες θρὲ ναυτοπούρο
 αὐτοῦ γηγά που πῆγες.

εἶδα τὴν Πόλιν ἀσπράγε
 καὶ ἐπὶ Μωριά χιονίσει.

3. Ζενιτεία (Καταματιανό).

Ἐρημάξαν οἱ καθέρες
 ποὺ μᾶς φύσαν οἱ γεβέντες.
 Πάν' τὰ νορίτσια φιά νερό
 θρίσσουν τὸν κόπον ἀδειανό
 καὶ καὶ καὶ ἀδόνται καὶ καὶ καὶ
 ποῦναι τὰ παιδιὰ μας ζένε.
 Στὰ παποράνια μπήσανε
 ἐπὶ Νέα-Ὀρην βρήσανε.
 Σὺν τὰ πουτιά συρίσουνε
 καὶ ἐνὰ δὲ φωνήσουνε.
 Βόηδα χριστε καὶ Παναφιά,
 Βόηδα καὶ πιάσουνε δουρεία.
 Καὶ σὺ καὶ Γιώργη Καβατζάρη
 καὶ μας αὐτὴ τὴ πόρτι
 Ἀνάδεμά σε Ἀμερικὴ
 τὸν καρατὰ (καράτ) ποὺ σ' ἡγῆται
 μᾶς παίρνεις τὰ παιδιὰ μας
 καὶ τὰ παρρηκαράνια μας
 καὶ τὰ καὶ καὶ δικά σου

καὶ εὖ καὶ τὰ ματὰ σου.

4. Βασίλῳ Ἀρχόντισσα (Κτήριον).

Δὲν εἶναι υἱὸς καὶ ἀδελφὸς
 Δὲν εἶναι καὶ ἀδελφὸς
 νῦν ἡ βασίλῳ σὲ θοῦν
 σὲ ἀνέστη καὶ τὴν μέρα.
 Νὰ σερῶν ἡ μάστιγες (καὶ δὲς ἐλπίς) σερῶματα
 καὶ ὅτι πρὸς προσμεγαλύνει.
 καὶ ὁ θυμὸς σου φῶναξε
 καὶ ὁ θυμὸς σου γέμει.
 Σὺν τῇ βασίλῳ μ' καὶ ἔφεξε
 καὶ πᾶσαι πούρτα σὺν τῇ.
 Σὺν τῇ νὰ πᾶς τὸν ματὰ
 νὰ θρέψῃς παρὰ τὸν.
 καὶ ἡ βασιλῶς μᾶς ἔρχεται
 τρεῖς μοῦρες φορεσμένους.
 Μὴν φέρει τὸ ματὰ
 καὶ ἡ σὺν τῇ τὸ ἀνέστη
 καὶ ἡ τρεῖς καὶ ἡ ματὰ
 φέρει μαρτυρία.

5.

Τρεῖς ἀντρεπωμένοι θοῦνται
 νὰ ἔβω σὺν τῇ ἀνέστη
 ἓνας γέμει τὴν ἀνέστη
 καὶ ἄλλος τὸν ματὰ
 καὶ ὁ τρίτος γέμει τὸν ἀνέστη
 ποῦν τὰ σερῶματα
 κόρη ξανθὴ τοὺς ἀνέστη
 καὶ ματὰ καὶ ματὰ.
 Πᾶσαι καὶ ἐμὲ ἀντρεπωμένοι μου
 νὰ ἔβω σὺν τῇ ἀνέστη
 θέλω νὰ ἴδω τὸν ἀνέστη μου
 τὸ ποῦν τὸν ματὰ
 καὶ ποῦν μου δέμει τὰ πατὰ
 καὶ ποῦν μου τὰ ματὰ.
 θέλω νὰ ἴδω τὴν μάνα μου
 πῶς χρίσεται (δὲς) σὺν τῇ.
 Σὺν τῇ τρεῖς χρίσεται
 σὺν τῇ πατὰ ματὰ.
 Σὺν τῇ ματὰ τὸ φέρει
 ματὰ ἢ φορεσμένους.
 — ἔδω πού πᾶς ματὰ μου
 σερῶματα δὲν ματὰ.
 κόρη μ' θοῦν τὰ ματὰ σου
 καὶ τρεῖς τὰ ματὰ σου.

— ἔρω τὰ ρούχα τὰ περὶ
καὶ τὰ μαλλιά τὰ αὐτῶν.

6. Ξενικιά (τοῦ τραπεζίου).

Μέ τοῦτ' τὴν ἀσημόουσα
δὲξω νὰ πῶ πεντέξι
καὶ ἂν δέ μεθύσω ὕδρῃ μου
ὕδρῃ μ' ὅσο νὰ φέξῃ.
Ὅσο νὰ σῶς ὁ Αὐγερινὸς
νὰ πᾶν ἡ Πούγια Γιόμα
νὰ αὐτῶν νὰ συζητιστῶ
τῆς Ξενικιάς τὰ ντέρια.

Ἡ Ξενικιά καὶ ἡ γι' ἀρραβία (ἀρραβία)
ἡ πύρα καὶ ἡ γι' ἀράνη
τὰ τέσσερα τὰ φύλιασαν
βαρύτερα εἶν' τὰ ξένα.

Δωδεκάημερον
(παραδόσεις).

Ἡ καὶ Μαρία τ' ἀγέρη ἀναγέρει.

Ἡ Παραμονὴς τὰ χριστούγεννα φαίνουμι
μῖνα ὑποῦρα γουμι, τοῦ χριστοῦ γουμι καὶ τοῦ μιντᾶμι.
Μὴ τ' ἐστὶν ἄνθρωπος ἀπ' τοῦ χουρὶ (χωρὶς) φαίνουμι
ἓνα μὲν ὑπὸ στρουφουζαδᾶν (ἱ) γιὰ νὰ φινιῶνται ἀρνιά
καὶ κατσίκια. Μὴ τὰ χεῖρα ἀπ' ἓνα πούτηρ (ἱ) φαίνουμι
ἓνα ὑπόχου γιὰ νὰ φινιῶνται μισάρια (μοσκάρια).
Τοῦ στουζίζουμι ἄνθρωπο καὶ μὴ καρύδια.

Τὴν παραμονὴν ἐξοῦμι τὰ φρούγια (χοίρων)
καὶ καὶ τᾶμι τ' ἐστὶν. Ἄν εἶνι μπροστὰ χουρὴν
ἐνὶ (εἶναι) πηραμένους οὐ χμῶνας (χειμῶν) καὶ ἂν
ἐνὶ πῆσου χουρὴν ἐνὶ πῆσου οὐ χμῶνας.

Τὴν νύκτα τὰ χριστούγεννα ἔρχουμι τὰ
κατ' ἀνέμους, τὰ παφανά. Βάνουμι τοῦ τῆδ' (ἱ)
ἓνα φύλου ἀφριουμιασῶ καὶ τοῦ κατᾶμι ὡς
τ' ἑσταυρῶ καὶ τότε τοῦ κατᾶμι (καίμεν). Τότε φεύγου
τὰ παφανά καὶ γένι.

Φεύγου καὶ φεύγου

ἔρχεται οὐ φουρτῶπαπας

μὴ τὴν φουρτοβραχεύρα σου.

Ἄν τὰ χριστούγεννα μέχρι τ' ἑσταυρῶ μᾶς ἔχσαν

παλιότερα νὰ μὴ γούφουμασσι (γούμμεδα) γιατί
δὰ μᾶς υἰν(ου)νι καὶ οἱ μαρτυνέφαροι). Αὐτοὶ
δὲν παέν(ου)νι σοὺ μύρου ν' ἀγέου.

Ἔνας νιὰ γουρά δὲν πῖσσευε ὅτι ὑπάρχει
παφὰνὰ υἱ ἐγίφ: - Ἰφώ δὰ παὺ σοὺ μύρου
ν' ἀγέου υἱ νὰ γήσου υἱ φουρνουόγδου.

Πῆφι, ἔβαζι ε' ἀγίσμα υἱ ἀγέδιεαν, ἀναγι
φουτιά υἱ ἔβαζι ε' σοῦφα τοῦ φουρνουόγδου
υἱ ἔγινι. Κι τοῦ πάχους (γῆπος) ἔσσαι (ἔσσαιε)
στὰ μάρβνα. Δίητα παρουσιάζεται ἕνας δαίμονας
υἱ ἔγινι μῖνια σοῦφα βαδράμια υἱ ἡδίζι νὰ
υἰν' τὸν ἀνδρουπου νὰ υἰν' (μυήση) φιά νὰ ε' πάρ'
ε' γαζιά υἱ εὐγίφ: - Τοῦ δυό ε' γημῶν' τοῦ
δυό μ' δὲ γημῶν' (τὸ δυό σου θρᾶφει γῆπος, τὸ
δυό μου δὲν θρᾶφει γῆπος).

Τοῦεινι, ε' φανέεινι, ἰμείνους υἰρίσ(η), οὐ
δαίμονας ἦτανι φηόγτους (φουόγτους) υἱ καὶ
οὐ ἀνδρουπους ἀηυόει (ἀηυόησε) μῖνια τὸν
ἔχ(ει) στὰ πουδάρια (εὐεῦησε τὸν μαρτυνέφα-
ρον) μὴ ε' σοῦφα υἱ σωῶνι υἱ ἔφφι».

—
Ἡ υ. Βασιλὴν τ'αβέτη μοῦ εἰδητήθη
μῖαν ἐρώτην εἰνὰ παρατηρήν εἰς προαναφερθε-
νης παραδόσεως, ὡς ἔφης:

44 Ἦτανι ἕνα κουρίτσ' ἢ εὐγίφαν Μάρου
υἱ εἴφι: - Θὰ παὺ σοὺ μύρου.

— Μὴν παέν(ου)νι Μάρου μ', ε' εἴφι ἢ μάρνα
ε' εἴφι, εἴφι ε' μαρτυνέφαιρα εἴφι.

— Ὅχ', δὰ παὺ.

Πῆφι, ἔβαζι ε' ἀγίσμα υἱ ἀγέδιεαν, ἀναγι
φουτιά υἱ ἔγινι φουρνουόγδου. Ἀνξί (ἀνσίξε)
ἢ πόρτα υἱ μῆτην τὰ μαρτυνέφαιρα υἱ
εἴχανι υἱ αὐτὰ μῖνια σοῦφα μὴ βαδράμια (βα-
τράχους) υἱ τὰ χτύπαφαν ἀνδρ' ε' σοῦφα
ε' Μάρους υἱ ε' εἴφιν: «Τοῦ δυό ε' γημῶν'
τοῦ δυό μας δὲ γημῶν'»

Ἡ Μάρου εὐιάκει (ἔξοβήθη), φόρτουςι
ε' ἀγίσμα ε' γουράδα υἱ μῆτην υἱ αὐτὴν
καβάττα πανουόμαρα υἱ εὐπιδεῖ μὴ τοῦ
χιδάμ' (χιδάμιον) υἱ δὲ φαίνεταν. Αὐτὴ πᾶνι
μπερσεὰ υἱ τὰ μαρτυνέφαιρα ἀνοῦ πῖσου υἱ εἴφιν:
— Νὰ ἢ μῖνια ἢ μῖνιὰ (μερία), νὰ υἱ ἢ φῖ ἀγ(η),
ἢ Μάρου ποῦ ἐνι;

Μόγισ υἰνέιβαν (ἐπηγείαφον) νὰ φράνι σοὺ
κουρίο ἀίψανι τὰ κουάφια ἢ γάτταν υἱ εἴφιν:

Ἀσπρους υἰνέουτους γαζέι

ἀσπρους ἐνι υἱ ἀς γαζέι

Μιτὰ ἀίψανι υἱ μαύρου υἰνέουρα υἱ εἴφιν:

« Μαύρους υδάμους τρεῖς
 φεύγει νὰ φεύγουμε ».
 Κι τότε φύσανι νίσου κι ἔφτανι (ἔφουσαν) ».

« Η υ. Μαρία Τραφέρη συνεχίζει δια
 τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων ».

« Τὰ χριστούγεννα, ε' Αἰ - Βασ(α)γιού
 κι τὸ φῶτα ἅμα ἔμπνι (ἔμπναιε) πρῶτ' φναῖα
 σου σπῖτ' τὰ ματαῖα σίνουει δηζυὰ κι' ἄν
 πᾶνι ἄντρας σιρυὰ (ἀρσενιά).

Μιά φουρά ἔριαν ποιά δά πᾶν πρῶτ' σπῖ
 βρύς', νὰ ταῖς τὴ βρύς'. Πήριαν τῖφα φασούα,
 μαζαμπου', τῖφτὰ κι' ἔριαν τρεῖς φουρές:

- Ὅπου τρέχ' τοῦ νιρὸ σπῖ βρύς' ἔτσ' νὰ
 τρέχνι τὰ μπιριμέτια (τὰ προϊόντα, τὰ ἀφάδα)
 σου σπῖτ'.

Τὸν ἀφασμό ἄν' τὰ φῶτα ρίχνουμι σὰ
 χουράγια κι' ἔνα μπουμαζάμ' τοῦ βάνουμι σου
 εἰσπνεμα. Τὰ φῶτα τοῦ βράδ' τὰ χύνουμι τὰ
 νιρὰ οὐρα π' ὑπάρχει σου σπῖτ' κι' τοῦ ηροῦ
 (ηρωί) ε' Αἰ - Παννιού τὰ ξαναφεμῖφουμι ».

Τὰ μαζανδα τὰ τρέφουν τὴν παραμονὴν
 τῶν ἑορτῶν, οἱ μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριαι τοῦ

Δημοσίου σχολείου. Κατωτέρω παραθέτω
 τὸ αἰμένον, ὅπως μοῦ τὸ εἶπε ἡ Φωτεινὴ
Δημοπούλου, μαθήτρια τῆς ε' τάξεως τοῦ
 Δημοσίου σχολείου.

1. Τῶν Χριστουγέννων.

Κατὴν ἡμέραν ἀρχοῦες
 σὰν εἶναι ὁρισμός σας
 Χριστοῦ τὴν θείαν γέννησιν
 νὰ πῶ σὲ ἀρχοῦς σας

Χριστὸς γεννᾶται αὐριον
 ἐν βηθλεὲμ τῇ πότει.
 Οἱ οὐρανοὶ ἀφάηγονται
 χαίρει ἡ φύσις ὅλη.

Ἐν τῷ σπηταῖω τίταται
 ἐν φάτην τῶν ἀγούων
 ὁ ποιητὴς τῶν οὐρανῶν
 καὶ βασιλεὺς τῶν ὄλων.

Πηλὸν ἀφρέων γάγγουσι
 τὸ Δόξα ἐν ἑγίσεσι

καὶ τούτων τ' ἄξιο ἔστι
καὶ τῶν ποιμένων πίστεις.

Ἰου εἰς Περσίας ἔρχονται
τρεῖς Μάγοι μετὰ δῶρα
ἀστρο γαμηρό τους δῶναι
χωρὶς νὰ γείνη ὥρα.

Ἐφθασαν στήν Ἱερουσαλήμ
μετὰ πόθο ἔρωτες
ὅπου ἐγενήθη ὁ Χριστός
νὰ πᾶν νὰ τὸν εὐρώει.

2. Τῆς Πρωτοχρονιάς

Ἀρχιμηνιά καὶ ἀρχιχρονιά
γενῆ μου δειτρογιτανιά
καὶ ἀρχὴ κατὸς μας χρόνος
ἐμνησιὰ μετ' ἅγιος ἄρτος.

Ἀρχὴ ποὺ θῆκε ὁ Χριστός
ἅγιος καὶ πνευματικός
σὴν ᾧ νὰ περπατήσῃ
καὶ νὰ μᾶς κατωμαρτίσῃ

Ἄγιος Βασίλης ἔρχεται
ἀρχόντες τὸν κατέχοντες
ἀπὸ τὴν Καισάρεια
σεῖς ἀρχόντισσα κυρία.

Βασίλει εὐδοκία καὶ χαρὴ
ἰαχαρουδνιο συμνή
χαρὴ καὶ καγαμάρ
δὲς καὶ μετὰ πατημαρί.

3. Τῶν Θεοφανείων

Αὔριο εἰν' τὰ φῶτα καὶ ὁ φωτισμός
καὶ χαρὰ μετὰ τ' ἀρένη μας.
Κάτω στὸν Ἰορδάνη τὸν ποταμὸ
εἶναι ἡ Παναγία ἡ Δέσποινα
μετὰ τὰ θυμιατῶρια στὰ δάκτυλα
καὶ ὁ Κύριος εἰς νερίά κρατεῖ
καὶ τὸν Ἄγιο - Γεώργη παραμαρτεῖ.

Ἄγιέ μου Γεώργη καὶ Πρόδρομε
Δύνασαι βαπτίσῃς Θεοῦ παιδί.
Δύνασαι καὶ θῆζω καὶ προσευνῶ
καὶ τὸν Κύριό μου παραμαρτεῖ.

Αὐριο θ' ἀνέβω στους οὐρανούς
νὰ καταπατήσω τὰ εἰδῶτα
νὰ καταδυριάσω τους οὐρανούς.
Καὶ δέ νὰ κατέβω στὸν ποταμὸ
νὰ βαπτίσω εἰς σὲ τὸ χριστό.

Παράδοσις διὰ τὸ Δωδεκαήμερον

Διηγείται ἡ κ. Μαρία Τσαφέρη:

« Στὸν δουδιανήμιρον ἕνας π' τὸν ἔγιναν
Βουτανάρς (Βουτανάρης) παῖνι καὶ ἔσενι (ἔσενε)
εἰδιρά (παρίδας) νὰ πιάσ' ἀγνὲς (ἀγνέυας)
γιά νὰ πηλός (πηλήνη) τοῦ τουμάρ' (δέρμα).
Τάσενι καὶ μερὰ καὶ παῖνι τοῦ προῦ καὶ
τάβρισι προσημένα (προσημένα, ξεσημένα).

Μετά αὐτὸς ἀνηύδνει καὶ παένει καὶ ἀνιθαίνει
γὶ μῖνια μιγὰν (πουρνάρα καὶ κρύβει (ἐκρύβει)
νὰ ἰδῇ τὴν παένει καὶ τὰ σανατζίει).

Τ' νύχτα εἶδε πᾶρχουνταν ἕνα τάρμα δαίμονις
καὶ ἕνας κτσός (χωτός, κουσός) ἀκού αὐντά.

Οὗ κτσός δὲ μπόρσι (μπορούσε) νὰ τὸ φτάσ'
καὶ φώναξι. — Ἀγῆτι μι καὶ μέγα νὰ προσηύξου
μῖνια φουρά τοῦ εἰδιρου.

Κι ἰπειδὴ δὲν προσηύβινι φώναξι δυνατὰ:

— Νὰ τοῦξιν (τὸ ἤξερε) ἱεῖνους οὐνόχ'
(νοῦ ἔχει) τοῦ εἰδιρου νὰ θάγῃ ἀφριουρασίσιου
(ἀφριουρασίσιου) δούανου καὶ ἐννιά γοιῶν
(εἰδῶν) μιτάξιν (μέταξιν).

Οἱ γι' ἀγγεῖοι οἱ δαίμονις τοῦ προσηύβινι
καὶ πᾶνι.

Μετά, τιν' ἀγγεῖοι μερὰ πῆνι οὗ Βουτανάρς
καὶ ἔφινισι ἀφριουρασίσιου δούανου καὶ ἔδισι
τοῦ εἰδιρου μὴ ἐννιά γοιῶν μιτάξιν.

Τ' ἀγρου βράδ' πιάσκει (εὐεγνήσκει) ἕνας δαίμονας
καὶ ρένασι (ἐξένασε δυνατὰ). Τὸν πῆνι οὗ Βου-
τανάρς καὶ πῆνι αὐντά καὶ τὸν πύπαι μ' ἀφριου-
ρασίσιου δούανου καὶ φινταν (ἐφένετο) διάφουρα
βῶα, ἔξον προβατόν.

Οἱ γι' ἀγγεῖοι οἱ δαίμονις τ' ἐφώναξαν
τοῦειπαι. — Οὕγα νὰ τὰ μαρτηρήσῃς (μαρτυ-
ρήσῃς ἔξον τ' ἀδνατοῦ βουανῖ) οὐνόνι (νοῦ
εἶναι) τοῦ ζουριό ἀπ' τοῦ μύτου καὶ τοῦ
φυταχτιό (φυταχτό) οὐνόνι σὲ ἀγός (αὐ) τοῦ νόχιν.
Κι νὰ γὶ καὶνι (καὶγουν), ἡμεῖς δὲ μαφῆγουμι
τ' ἐτάχῃ καὶ δὲ γὶ φαναφιδῆγουμι.

Οὗ Βουτανάρς τὸν ἴγειρι δειμένου
μὴ τοῦ μιτάξιν τοῦ ζουριό καὶ μετὰ τὸν πῆνι
ἀνάν' τοῦ θνό (θουρό) καὶ τὸν ἔμαγαν μ' ἀφριου-

υιρασίγια φύλα. [Σήμερον ὑπάρχει ἐκεῖ τοπο-
θεσία, ἣ ὁποία φέρει τὸ ὄνομα « σοῦ βου-
τανάρ' τοῦ γ(α)β(α)δ(α) »]

Σε' φορεῖα π' τὸν ἔβαζαν ἔβινι μίνια
τοῦμαρα φουσουμέν(η) υἱ πῆρι αἰῶντα (αἰῶντα)
υἱ ἔβινι σοῦν κάφανου, εἰ νιὰ μισά(η) χαράδρα
υἱ ἱυεῖ ἔκουσι υἱ αἰουόσει (αἰουόσει) ἕνας
μισά(η) βρόντους ».

Παραμῦδι.

Μοῦ τὸ ἐδινῆθη δ' υἱ. Κων/νος τ' αἰθέτης
ὅπως τὸ ἐγνώριζεν ἀπὸ τὸν πατέρα σου καὶ τὸν
παπποῦ σου.

« Τώρα δὲ ποῦμι (εἰπωμεν) πῶς ἕνα φουχό
πιδὶ αἰηρουνόμει ἕνα βαρώνου, ἕνα ηἰούσιου ἀνδρου-
που. Μιὰ φουρά ἕνας γόρδους γύρ(η) (ἐγύρισε) εἰ
διὰφουρα μέρη. Μιὰ μέρα γοιπὸν βρίσκταν εἰ αἰ-
ποῦ μέρους μαυριά ἀπ' τῆς νό(η) νὰ ποῦμι, υἱ
ἐτ' ἱυρίφουντα νόμ(η) (ἐνόμισε) πῶς δὲ φτάς' μί
μέρα στὴν νό(η) ἀλλὰ σιρίνουσι (ἐσουρούησε)
μαυριά. Ἰρημιά (ἐρημία) φύρου υἱ αἰαῶς
πινάται (πινάτασε) βῆ(η) πανώδρουμα (ἐνδῶ
ἀπὸ τὸν δρόμον) ἕναν αἰανό. Χουριό δὲν ὑπῆρχι ἱυεῖ

αἰανό υἱ νόμ(η) μῆπως εἶνι τῖνουςα τοῦανδ(η)
(τοῦανδῆς).

— Ὅτ' δὲγ' ἄς εἶνι. Θ' ἀνιῶ παρανάν', δὰ πᾶν
νὰ ξινχεῖ(η) (ξινχεῖ).

Καθὼς ἀνέβινι βῆ(η) ἕνα σπῆ(η). Πῆ' αἰανό,
χτύποι τ' ν' νόρτα, μῆ(η) μέρα. Τὸν αἰουόσει
δὰ (τὸν αἰουόσει) υἱ τοῦπ(η) νὰ μείν(η) ἱυεῖ
τοῦ βρᾶ(η). Ἡ αἰουόσεια ἦτανι οὐ ἀντρας, ἡ
φραῖα τ' υἱ δύο πιδά(η).

Τοῦ σπῆ(η) εἶχι δύο χουρίματα υἱ ἔβαζαν
τὸν ξένου νὰ αἰ(η)μῆ(η) σοῦ αἰ(η) τοῦ δουμά(η).
ἔβινι οὐ γόρδους νὰ αἰ(η)μῆ(η).

Κατὰ σῶμ(η) (σῶμ(η)) ἡ φραῖα
ἦτανι ἔφουσι υἱ εἰ μίνια ὡρα δύο, ἡρ(η) ἡ
ὡρα νὰ γέν(η) τοῦ μῦρ(η) (μῦρ(η)). Ὡς(η) νὰ
γέν' τοῦ πιδὶ ἦτανι φασαρία, μετὰ ἡκούσαν υἱ
τοῦ γόρδου δὲν τὸν ἀνιούσανι νεῖ(η) (αἰαῶς).

Οὐ γόρδους δὲν εἶχι πᾶ(η) τὸν ὕνου αἰαῶς
υἱ αἰ(η) νὰ βρουνε(η) ἡ νόρτα υἱ αἰ(η)σιους
μῆ(η) μέρα σοῦ σπῆ(η). Ἡ αἰουόσεια δὲν αἰου-
όσανι νεῖ(η). Κατὰ(η) ἀπ' τ' φουρὲς πῶς ἦτανι
φραῖα. Αὐτὲς ἔβινι διὰφουρα πρῶτα υἱ μετὰ
γέ(η) μίνια.

— Κατὰ τὶ δὲ ποῦμι γιὰ τοῦ μῦρ(η) νό(η)

ἀνὸς, τὶ δὲ φράσσῃ;

ἀπορί, εἰ δὲ φράσῃ, — Τὶ γὰρ φράσῃ; λέει ἡ φ' ἀγγ(η). Νὰ γίν(η) καὶ αὐτὸς ὁσους ἔβ(η) οὐ πατέρας τ'.

• Η τριτο(η) δὲν εἶναι εἰνουςα.

- τοὺς ἐν γῆ; ἐρρουᾶν οἱ φιλόσοφοι.

- Ξέρει τι θέου ἰσώ; ἰσώ θεου τοῦ νουφένοντος
τὰ ἀληθινότητος τοῦ λόγου ἡ ὑμᾶται (και-
μᾶται) μέγα.

- Κατὰ τὸ τοῦ μαθηταῖς (μαθητῶν), γὰρ οἱ
ἐν ἁγίῳ.

Οὐ γόρδους ἔΐπαι οὕτα ἀγὰ δὲ μίγει
(μίγησε). Αὐτὲς, ἦσαν Μοῖρις, ἔφαγαν καὶ
ἔφθαν (ἐφθναν). Οὐ γόρδους ἀνδρῶν (ἀνδρῶνσε).
- Ἰμένα γὰρ κτηρουνουμήσ(η) αὐτὸς!

- ἡμέρα τὰ ἀνηρουνυμένης αὐτοῦ!

Στινouxουρέδναι νι δὲ μπόριοι νὰ υ(οι)μνῶν.
ἔφρξι (ἔφρξε), συῶδναι νι ἡπιανι ναςέ, ἀλλὰ
αὐτὸς ἦτανι στινouxουρημένους. Τούν ρώττανι εἰ
ἔχ' νι μὴ τὰ πούρρὰ εἶποι.

- Οὐ θὶός μὲδουσι νουηά τρετά, ἀλλὰ δὲ
μὲδουσι ἕνα πιδου(ι). Δὲ μ' τοῦ δίνιτι ἡμένα
αὐτό τοῦ πιυράου(ι), θὰ εἰς δῶσου νουηά τρετά.

- Μηδ, του ηιδι μ' δε μπουρῶ να σ' του δώσω

- Μα δὲ εἰς δώσου νοσηρὰ γίγεται, καὶ φησὶν ὑμῶν.

- Na pouhého en' frouna m'.

Αἰὶ καὶ αἰ εἰσι. — Γναῖα, ἔρε' αἰ' ἔρε',
οὐ γόρδους δέγ' τοῦ μῦθ' αἰ δά μᾶς δῶς' ποῦτᾴ
γίγεται

-Μα άλλα μ' είνι άμαρτίαι

- Ναί, ἀλλά δὲν εὐὸ πιεῖμι (πιετοῦμε), δὰ ἡμεῖς
μαζὰ.

- 'Ε, εὐχαίς τοῦ δώσουμι.

Κι τ' εὐδούσαν, το' ἔδουσι γιγὰ,
το' ηὐχαρίσσει αἱ ἐξβί. Πῆϊ αἱ ἀφόρασι νιά
αὐόνια αἱ ἡρδι πάζε (πάζι) στού σπιτσί), ἔβαζι
τού ποδί στ'ν' αὐόνια αἱ τραβζί (τραβήζε, ἐπερω-
ρήσε) μηρουστά. Μόζισ προухώρε (ἐπροχώρησε)
υάνια (σαμπρία) ὦρα δρόμου, γόζιγι (ἐγοφοδρόμησε)
γίζου για να πιτάξη) του μπρό να μην του υπηρουν-
μής(η). Ίλει στ'ν' ἰσηριά, στού πεῖδι μέρους, πέρναι
ένα πουτάμι), κοίταφι διζιά - βιβθά αἱ πάμ, του
πέταφι στού πουτάμ', αἱ σωάου αἱ ἐξβί.

Τοῦ νιρὸ παῖνι τὴν κοῦνιαν πρὸς τὰ υἱὰτ(ω).
 Παραματ(ω) ἦσαν ἕνας μύτους καὶ ἡ κοῦνιαν θού-
 τος τοῦ νιρὸ καὶ οὐ μύτους δὲν ἄγιδι. Οὐ μύτους
 ῥόμοι ὅτι ἦσαν τῆπουκα ῥόμοι καὶ πικαχου ἀουπᾶν(ω)
 (ἀουπᾶν) οὐ ἴδιους γὰρ τὰ τοῦ υἱατῆς(η). Τότε
 εἶδι τοῦ νιρὸ καὶ ῥόμοι:

- Fraīua, fraīua, 'ēga ʾδw̄. (ēδw̄).

- Τί εἶναι; γέει ἡ φραῖμα τ'.
- Φραῖμα, οὐ θεός μᾶς γ(υ)νήθαι καὶ μᾶς ἐ-
δουσι ἕνα πιδῶν(ι).
- Τώρα τί δὲ τοῦ υἱοῦ;
- Τράβα σεοῦ χουριό, γὰρ τοῦ δῶς(η)ς γὰρ τοῦ
βλάσνι(δητάσων).

Πραγματικά τοῦ μιφάρουσιν καὶ ἐμινι μουντὰ
σεοῦ μουντὰ. Ἦσαν ἕνα πατηνῶν(ι), ὁμουργους,
γόφους (γοφίως), οὐ μαζότερους νέους μ' αὐτῇ
τ' ἐμφασία.

Οὐ γόφους ὅρους οὐ νῦν γοφόμενους ἡδὶ γὰρ φα-
ναπιδῶν(η) ἀπ' ἱμεῖνα τὰ παλιὰ μέρη καὶ ματὰ
ἐμπτους(η) ἐπισι μουντὰ σεοῦ μῦθου (πέρας ἐπὶ τοῦ
τοῦ μῦθου). Μητὶ μῆσα, ἐφασαν, ἐπιανι. Μόλις οὐ
γόφους εἶδι τοῦ πιδί δὲν τοῦ φῶρσι ἀπὸ τοῦ
ἐντύπωσ(η) καὶ γέει σεοῦ μουντὰ.

- Σὶ συχαίρω, ἐχ(εῖ)ς πιδί πρώτης εἰσεως.

Οὐ μουντὰς τοῦεισι τότε ὅτι ἐπὶ δῶδισα χρόνια
δὲν εἶχαν πιδιά καὶ βεῖται αὐτὸ τοῦ πιδί μέσα σὶ
νὰ αὐνία πουτυεῖας (ποτυεῖας).

Τότε τοῦ γόφου τὸν ἐφασαν τὰ εἶδισα, φαρμα-
κῶν ἀπ' τ' σινουχῶρια τ' φιατὶ ματὰ γὰρ ὅτι ἦσαν
τοῦ ἴδιου τοῦ πιδί π' πέταξι αὐτῶς.

Δὲν ἤξιρι τὶ γὰρ υἱ(η). Τέλους πάντων ἔταται

τοῦ θράδ(υ) σεοῦ μῦθου καὶ τοῦ πρου ἦσαν σιν-
νουχουρημένους.

- Τί ἐχ(εῖ)ς καὶ εἶσι σινουχουρημένους; τοῦειανι.

- ἔχου σινουφινεῖας ὑποδέσεις.

- Δὲ μπουρῶμι γὰρ σὶ βουηθῶσμι;

- Θέγ(υ) γὰρ σείγ(υ) μὴ ἐμπίστου ἀνδρουπου ἕνα
φράμμα σεοῦ σπῆι μ'. Δὲ σέγ(υ) αὐτὸ εὐ
πατηνῶν γὰρ τοῦ πᾶν; θὰ εἴς κτηρῶσιν ματὰ.

- Ἄ, μὴ, ὄχ(ι), γέει οὐ μουντὰς.

- Μὰ δὲ εἴς κτηρῶσιν ματὰ, εἴς κτηρῶσιν (κοτε-
πάδισα).

Τρεῖς φουρὲς ἀρνήθαι οὐ μουντὰς. Τοῦ πιδί
ὅρους ἀφουράφισαν (ἡύσαν) καὶ γέει:

- Μὰ φιατὶ πατέρα γὰρ μὴ πᾶν;

- Θέγ(εῖ)ς γὰρ πᾶς;

- Μὰ ἔχουσι συμφῆρουν.

Τέλους πάντων συμφῶνται (ἐσυμφῶνται).

Οὐ γόφους εἶσι τὴ φραῖμα τ', ἕνα πιδί καὶ ἕνα
υουρίτσ(ι). Τράφ(εῖ) γοιπὸν σὶ φραῖμα τ': καὶ οὐ
ἀνδρουπους π' δάρδῃ αὐτοῦ πέρα, μόλις δάρδῃ γὰρ
τὸν ἐφασαν(εῖ)σι. Δὲ εἴς φησὶ ματὰς ἀπουζουφίας.

Σφάγ(εῖ)ς (ἐσφάγ(εῖ)ς) τοῦ φράμμα, εἰδῶσι σεοῦ
πιδί, τοῦεισι πᾶν γὰρ πᾶν, τοῦ κτηρῶσι καὶ ἔφ(εῖ).

Καθὼς τοῦ πιδί πιδί σὶ τοῦ ἴδιου δρόμου,

βγήσει) πανώδρουμα τρεῖς φραῖτες, μαδόντανι
 αι υβέντιασαν (ευσθεντίασαν, συνεφήτσον). Αὐτός
 τὸ' αμαγήρει (εμαγήρισε) αι πᾶνι νὰ' προυκου-
 ρήσ(η).

- Που πᾶς πὲ' γεθένε(η), που πᾶς;

- Πᾶου σεὺ τὰδι μέρους, εἶπαι τοῦ πιδί, δὲν
 τὸ' εἶπαι ὅμως τ'ν' ἀγῆθεια

- Δὲν πᾶς ἰυεῖ, μὴ γὲς γέμματα, ἀγῆσαι πᾶς.

- Ἀλλὰ μ' αὐτὸ τοῦ διαζύσου ἔφαι τοῦ φράγμα ἀπ'
 τ'ν' ἐσέη τ' αι μηῆαι ἕνα ἄγρον.

Τέλους πᾶντων ἐράβει μηρουσὰ (ἐρησώρισε)
 τοῦ πιδί αι ἔφται σεὺ σπῆτ' τ' γόρδ(ου). τὸ' εἶπαι
 τὰ μαδένια. Μόλις τὸν εἶδε ἡ νεαρή, τὸ' ἰνυ-
 πᾶναι (τῆς ἔσανε ἐνέπῳσι) ἀλλὰ δὲν εἶπαι τίπουντα.

Ἀνισῶνι (ἀνοίφουν) τοῦ φράγμα αι διάβασαν:
 Ἐ τοῦ νέου π' σᾶς σέηρου ἰυεῖ πέρα νὰ' τὸν
 μάνει φημρότ'.

Τοῦ αουρίτσι κουρουνηδῶι ἀπ' τ' χαρὰ τ'
 αι ἔγῃ: - Ἄ, παρὰδεύουσ, διάζιξαι σὺ πατέρας μ'.

Κι ἔτ' πανερεῖαναι (ὕπανδρεῦσιν). Πέρασαν
 τρεῖς μῆνις πανερεμμένοι αι οὐ γόρδους πέρασι
 ἀπ' τοῦ σπῆτ' τ' αι ἔμαδι τὰ νῆα. Κατασσεινου-
 χουρέδαι ἀλλὰ δὲν μαρτύροι τίπουντα σὴ
 φραῖτα τ'. Ζυέφταν (ἐσκέπτετο) πῶς νὰ' ἔφα-

φανίς(η) τοῦ πιδί αι δὲν τὸν ἔνοιαφι ἀν δὰ
 λήρται τοῦ αουρίτσι τ'.

Πῆι γοινόν παρὰ πέρα σ' ἕνα γούρναρη.

- Βγήσει) αὐτὰ τὰ γίφτα; εἶπαι οὕτῃ δὴ σ'
 (ἰδιὰ σου) ἀν μαδάρις(η)ς ἔνανι π' δὰ σέηται

- Μωρ' ὅχι ἔνανι ἀλλὰ δύο, μηουρῶ αι πα-
 ραμηουρῶ.

Κανόνσανι τ'ν' ὥρα αι πῆι οὐ γόρδους
 σεὺ σπῆτ' αι γέει σεὺ φημρό τ'.

- Δὲν πᾶς σεὺ γούρναρη νὰ' πᾶρ(η)ς γίφου
 γουμὶ φρέου;

- Πᾶου.

Καθὼς πᾶνι ὅμως βρίσκει) ἕνα φουστὸν
 αι αἰδῶι αι υβέντιαφι μ' αὐτόν. Ἰυεῖν' τ'ν' ὥρα
 πέρασι ἀπὸς υεῖ αι οὐ αουναδούς τ', τοῦ πιδί
 τ' γόρδ(ου) αι πῆι αὐτὸ νὰ' πᾶρ(η) τοῦ γουμὶ γιὰ
 νὰ' μὴ σταματήσ(η) τ'ν' υβέντα τ' (ευσθεντίασαν,
 συνεφήτσον) οὐ φημρό τ'. Οὐ γούρναρης δὲν τὸν
 φῶρφι ὅμως αι τὸν μαδάρει (ἐφένεσε).

Εἶδισ γοινόν, δει ἡ μοῖρα τὸν ἀμμουξί
 (ἐσπερωξε) νὰ' ηγηρώσ(η) γιὰ νὰ' σασεουθῇ τοῦ
 πιδί τ'. Γιατί; Γιατί ἔφται ἡ μοῖρα νὰ' τὸν
 μηχανουμήσ(η) αι ὅ,τι φράτ' δὲν ξιφράττει τ'.

Λινίσματα.

Σηρισμένα λινίσματα μου ἀνέφερε ἡ υ. Μαρία
Τραφέρη, τὰ ἐξῆς:

1. "Καταψαθένιο τὸ μανερὶ
καὶ μέγα νερατῆτος υἱός".
(ὁ δεδαχμός).
2. "Τ' ἀρνάμι μου τὸ υδαμινὸ
θεὸς γὰ τὸ φυλάξη.
Ὅταν ἐρῶν φύγο θρέψεται
καὶ ὅταν πηρὶ νερό γορδαί".
(ἡ φωτιά).
3. "Ἐνα πρᾶγμαται, στέυεται εἰς ἕνα ποδαράμι".
(τὸ παραμπουάκανον, ἡ κράμβη).
4. "Υητός-υητός κατόφερος
καὶ υδαμαζα δέν ἔχει".
(ὁ κληρὸς)
5. "Τοῦ παπποῦ μου τὸ φωνάρι
πάει-πάει καὶ δέν τερειώνει".
(τὸ ποτάμι).

6. "Σαράντα-ὄχτω υἱωνῶν δένερί
στήν κορφή ἔχ' τὸν ἀνδρὸν".
(ἡ Μ. τεσσαρακοστή καὶ τὸ πᾶν).

Ἡ υ. Αἰνατερίνη κατασύγη, μου εἶπε τὰ ἐξῆς:

1. "Ἐνας φουνίδς εἶχι 30 κορίτσια ἀσπρα
καὶ 30 κορίτσια μαῦρα".
(ὁ μὴν μὲ τὰς ἡμέρας καὶ τὰς
νύκτας).
2. "Ἐνα κοινάμι, φεμάτο σενεπαρνάμι".
(τὸ σκόμα καὶ τὰ δόντια).

Παραδέτω κατωτέρω ἄσμα τῆς «τάβλας»,
τὸ ὁποῖον ᾄδεται καὶ σήμερον μετὰ τὸ πέρας
τοῦ δειννοῦ κατὰ τὰς ὁδομαρτυρίας ἐορταίς ἢ
καὶ ἄλλας ἐυδηλώσεις κατὰ τὰς ὁποίας παρατίθεται
φῶμα. Τὸ ᾄδουσα γὰρ γέρεται συχνά, μου τὸ ὑψη-
λόφρευσεν ὁπως ἡ υ. βασιλὴ Τραβέτη:

Σὲ τοῦτ' ἐν τὰβλα ποῦμασσε
σὲ τοῦτο τὸ τραπέσι
τὸν ἄφρετο εἰτεῦαμε

καὶ τὸ χρίσθαι μενᾶμε
καὶ τὴν παρθένα Δέσποινα
καὶ αὐτὴν ἐν προσκυνᾶμε.
Νὰ μὰς χάριση καὶ χειδιὰ
χειδιὰ τοῦ Παραδείσου
ν' ἀνοίξω τὸν παράδεισο
νὰ μὴ νὰ γεφτανίσω
νὰ ἴδω τὸ τ' ἔχει μέσα.
Δεξιά μεριά ἡ φτουχουζουριά
στον ἥλιο στο προσήλιο
καὶ ἀριστερά οἱ ἀρχόντες
στήν πίσσα στο σκουαδι
βαρσοῦνε καὶ στα χέρια τους
Γαυαυῆτες φουσκωμένες.

Ἐπίσης ἡ κ. Βασιλικὴ Τραπεζῆ μου εἶπε
διὰ τὸν ἀγαθὸ τοῦ ἀγάθου, ἐπειδὴ ὅπως δὲν τὸν
ἐρεθυρετο κατὰς μου εἶπε καὶ εὖρω τὴν κ. Μαρία
Αναστασοπούλου, ἡ ὁποία κατὰς ἐν τοῦ τῶν
Ρόσια καὶ διαμένει εἰς τὰς Ἀθήνας. Πράγματι
μου τὸ ὑπερέβησε ἡ κ. Μαρία Αναστασοπούλου
καὶ μου εἶπε ὅτι τὸ ἐτραγουδοῦσαν εἰς τὸν
γάμον, εἰς τὰ «φεγγουδίσματα» καὶ ἄλλα.
Κατωτέρω παραθέτω τὸ κείμενον τοῦτον, ὡς

καὶ ἄλλων ἀσμάτων, καὶ ὅποια ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ
ἡ κ. Αναστασοπούλου μου ὑπερέβησε, τὴν
16^{ην} Μαρτίου 1965.

- Α ἀγάθη μου μετὰ τὴν σὴν ἐσένα δὲν εἶν' ἀγάθη
Β βέβαια σοῦ γέω καὶ ὅταν σὲ θυμᾶμαι κατὰ
Γ φράγε μου ἓνα φράγμα πῶς δὲ καὶ περνοῦμε
ἀντάμα
Δ δὲν σοῦ φανερώσω τῆς καρδοῦσας μου τὸν πόνο
Ε ἔγνητό μου συγχαίρει ποῖός δὲ σὲ συγχαίρει
Ζ ζῶμαι καὶ εἶδισ γὰ καὶ δύο σοῦ μαῦρα
φρύδια
Η ἡ τ' ἐσένα δέξω ἡ τ' ἀνυπαρκτος πεδαίνω
Θ δᾶρω καὶ σὲ πάρω καὶ φυαῖνα καὶ σὲ σὴν
Ι Γίνομαι φεῦρι καὶ περνοῦν ἐχθροὶ καὶ φίλοι
Κ Καπηλειό δὲ στήσω γὰ νάρθη καὶ σὲ εἰρήσω
Λ γάμπε τὸ πρόσωπό σου, καὶ ματτία σου καὶ ὁ
γαίμος σου
Μ Μαρία τὸνομά σου καὶ γυνὴ τὸ εἰρημά σου
Ν νίγου, γούσου καὶ χτενίσου καὶ ἔτα ἀντάμα
μου νοιμήσου
Ξ ζῦντα πρὶν καὶ νάρη μέρα, ζῦντα μετὰ τὴν
περιστέρα
Ο Ὀμιλή εἶσαι ὑπὲρ μου γὰ νάρθη στήν

ἀφυσία μου

Π περνούνε οἱ μέρες Πι περνούνε καὶ τὰ χρόνια
Ρ ρωτᾷτε τοὺς φειτόνους πόσες μέρες ἔχει ὁ
χρόνος.

Σ σῶθηκε ἡ καρδιά μου, σῶσε με καὶ σὺ
καρδιά μου

Τ τώρα πῆρε ἡ μέρα, θάρτε με νὰ πάρω
ἀέρα

Υ ὕψηλὴ εἶσαι καρδιά μου γιὰ νάρθησ ἐπὶν ἀφυσία
μου

Φ φεύγουνε οἱ ξένοι, φεύγουνε καὶ οἱ μαγεμένοι

Χ χαρῆτε εἰς οἱ ξένοι καὶ ἐεῖς οἱ συμπεδέροι

Ψ ὑψηλὰ εἶναι ὑψηλὰ καὶ ὑψηλὰ φαττωμένα

Ω τελεώνει τὴν ἀράνη σσερεώνει.

1. Πέρα σε αὖν' τὴ δάτασσα
δὲν γείνει ἡ πρᾶσιναδα
ὕψη μ' καὶ ἀν' τὰ χεῖρά σου
δὲν γείνει ἡ ροσιμάδα.
Ν' ἀνάγης ὕψη μ' τὸ ἀερί
ν' ἀνάγης τὸ γυχνάρι
γιὰ τὰ μου φέξης νὰ διαβῶ
τὰ μὲν ἐπὶν καμαρὴ μου

νὰ πάρω τὸ χεῖρά σου
τὸ παραρημασμένο
ν' ἀνοίξω τὴν αασέξα μου
τὴν παραρημασμένη
νὰ πάρω τὸ μαντήρι μου
τὸ χρυσομενημένο
νὰ δέσω τὸ χεῖρά σου
τὸ μαχαιρουμένο
που τὸ μαχαιρουόγανε
μάννα καὶ δίχατέρα
ἡ μάννα ἦταν ἡ πέριδια
καὶ ἡ ὕψη ἡ περισσότερα.

2.

Ὁ βάτος ἔχει τὴν ὄρη
ξερὸς χωρὸς μπερδεύει
ἔτσι μπερδεύονται καὶ ἡ
μὲ μὲ φειτονοπούτα
πῶχει τὰ μάτια εὖν ἐγίης
τὰ φρούδια εὖν φαῖτάρια
καὶ τὰ σφορὰ της τὰ ματτὰ
σφαιραπέντε πῆτες.
Μάννα μου τὴν ἀράνησα
καὶ δέξω νὰ τὴν πάρω.
Παῖδά σου σε μπερδεύανε

ἄγῃ συαῖα νᾶθης
γιατὶ αὐτὴ δὲ σ' ἀρνηθῇ
ἐστὶν ξεντεία δὲ μείνης.

3. Χαρά πόχει ἕνας νιόφανρος
μὲ τίς ποτὴς μουνιάδες
Ὅταν τὸν θῆπουν νᾶρχεται
ἐπὶ σὺα κατεβαίνουν
ἢ μιὰ τοῦ παίρνει τ' ἄγοφο
ἢ ἄλλ' εὖ ξεσηώνει (τοῦ θᾶφει τὴ σέλλα)
οὐ ἢ τρίτη ἢ μιὰ ὅτερη
τοῦ θῆει πᾶμε ἔνδω.
ἔχω γαρδια σοὶ νταβᾶ
αὐτὰ ἐμφανισμένα
ἔχω καὶ ἕνα στουό κρασί
στουό σὸν περμελί.

4. Πάνω σὲ τρίτορο θουνό
μάννα καὶ δίκατέρα δύο
μαφεύαν τὸν ἀμάραντο
καὶ τὸ μερικοχόρταρο
οὐ ἐκεῖ πού τὸν μαφεύανε
βρίσκουν ἕνα θαβωμένο.
Μάννα μ' εἶνὰ τὸν μόνωμε

αὐτὸν τὸν θαβωμένο.
Κόρη μ' δὲ τόνε πάρουμε
δραφάτη νὰ τὸν θαζώμε
ἐπὶν αἴπο μὲσ' ἐπὶ τᾶνα
καὶ ἐπὶ μερικοχόρταρα.